

VšĮ Investuok Lietuvoje

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

ES klausimų integracija į švietimo ir ugdymo programas

Teminio tyrimo

Kokie yra ES klausimų integravimo į švietimo ir ugdymo programas
Lietuvoje iššūkiai ir galimybės?

ATASKAITA

Ieva Namavičiūtė ir Kristina Belikova

Vilnius

2017

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014-2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
vilkamų programoms

Turinys

1. Santrumpos.....	2
2. Įvadas	3
2.1 Tyrimo pagrindimas	4
3. Dėstymas	5
3.1 Metodologija.....	5
3.2 Esamos situacijos analizė: kas ir koku mastu apie ES komunikuoja mokyklinio amžiaus vaikams Lietuvoje.....	5
3.3 Susitikimai su ekspertais.....	6
3.4 Užsienio šalių gerųjų praktikų analizė	8
4. Išvados.....	9
5. Naudota literatūra/ šaltiniai	12
6. Priedai.....	13

1. Santrumpos

LR - Lietuvos Respublika

ES – Europos Sąjunga

EK – Europos Komisija

EPIB – Europos Parlamento informacijos biuras

URM – Užsienio reikalų ministerija

ŠMM – Švietimo ir mokslo ministerija

2. *Ivadas*

Švietimas apie ES mokykloje pasirinktas kaip vienas iš būdų Lietuvos piliečių žinių apie ES ir ES dalykų mokymo programose trūkumo problemoms spręsti. Šios problemos yra įtrauktos į Vyriausybės programą, joms spręsti yra numatyti darbai Vyriausybės programos įgyvendinimo plane.

Euroskepticizmui Europoje išaugus per pastaruosius keletą metų, to padariniai pradėjo daryti įtaką ES politinėms aktualijoms. Populistiškos, antieuropinės šūkiomis besiremiančios politinės partijos formuoja valstybinę politiką Lenkijoje, Vengrijoje, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje. Šios tendencijos veda link pagrindinių demokratijos principų – spaudos laisvės, laisvų rinkimų, teismų nepriklausomybės – nepaisymo ir ilgalaikėje perspektyvoje gali turėti rimtų pasekmių bendrai demokratijos būklei, šalių saugumui ir kelti grėsmę tolimesnei Europos Sąjungos integracijai bei jos išlikimui. ES vadovai identifikavo komunikaciją ir švietimą apie ES kaip vieną iš prioritetų, siekiant Sąjungos tvarumo ir tolimesnės integracijos, ypatingą dėmesį skiriant vaikų ir jaunimo švietimui ir ugdymui. Mokykloje įgytos žinios suformuoja pagrindus pilietinei pozicijai formotis, todėl yra ypač svarbu suteikti individui informaciją šiuo kertiniu pažiūrų formavimosi laikotarpiu.

Nepaisant Europoje augančio euroskepticizmo, Lietuvos piliečių pasitikėjimas ES per pastaruosius metus išaugo iki 65% (+10%) ir yra didžiausias lyginant su kitomis šalimis narėmis. Tačiau, lietuviai nesijaučia lygiaverčiais ES piliečiais ir tik 31% mano, kad jų balsas turi įtakos ES priimamiems sprendimams. Toks disonansas kelia klausimą, kodėl nepaisant to, kad pasitiki ES, Lietuvos piliečiai nemano, kad gali turėti įtakos ES priimamiems sprendimams. Apklausos rodo, kad lietuviams trūksta žinių apie tai, kas yra ES ir kaip ji veikia. Žmonės sunkiai atskiria vieną ES instituciją nuo kitos, mažai išmano apie ES suteikiamas galimybes ir teigia, kad Lietuvos narystė ES turi mažai įtakos jų gyvenimui. Žinių trūkumą galime įvardinti kaip svarią priežastį, atitolinančią Lietuvos piliečius nuo ES procesų suvokimo ir dalyvavimo juose. Tai suteikia progą dezinformacijai ir neigiamai propagandai apie ES atlikti svarbų vaidmenį formuojant nuomonę apie Lietuvos narystę ES, tolimesnę eurointegraciją, ES ateitį ir viziją.

Šio **tyrimo tikslas** – atskleisti viešosios konsultacijos poreikį, norint efektyviai integruoti ES klausimus į švietimo ir ugdymo programas Lietuvoje. Siekiame išsiaiškinti kokios institucijos Lietuvoje, kokiais būdais ir koku mastu dalyvauja mokyklinio amžiaus vaikų švietimo apie ES procese. O taip pat išanalizuoti gerąsias užsienio šalių praktikas, siekiant atrasti efektyvių, Lietuvoje pritaikomų pavyzdžių.

Pirmąja tyrimo dalimi siekiama išanalizuoti esamą situaciją: išsiaiškinti kas ir kokiais būdais apie ES komunikuoja mokyklinio amžiaus vaikams Lietuvoje, išanalizuoti mokyklų bendrąsias

programas, vadovėlius ir kitus informacijos šaltinius. **Antrąja tyrimo dalimi** siekiama išsiaiškinti visų ES tematika organizuojamų renginių sėkmę, prieinamumą, bei aptarti įvairius iššūkius, su kuriais susiduriama siekiant įgyvendinti su ES komunikacijos moksleiviams tematika susijusius projektus. **Trečiaja tyrimo dalimi** siekiama išanalizuoti gerąsias užsienio praktikas ir išsiaiškinti, kaip kitose šalyse narėse apie ES komunikuoja mokyklinio amžiaus vaikams, atrasti geriausias praktikas, kurios galėtų būti pritaikytos Lietuvoje.

2.1 Tyrimo pagrindimas

Lietuvos narystės ES svarba ir visuomenės informavimas apie tai yra pabrėžiami svarbiausiuose LR strateginiuose dokumentuose:

1. 17-osios LR Vyriausybės programa, patvirtinta 2016 m. gruodžio 13 d. Nr. XIII-82 nutarimu, teigia:

298. Stipri, solidari, konstruktyvi ir veiksminga ES – Lietuvos esminis interesas. Ji ir toliau lieka svarbiausiu Europos politinės, ekonominės ir socialinės raidos veiksmu. Sieksime dar aktyvesnio Lietuvos pozicijų bei valstybės interesų atstovavimo ES, pasisakome už nacionalinių valstybių vaidmens stiprinimą ES institucijose.

2. 17-osios LR Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtinto 2017 m. kovo 13 d. Nr. 167 nutarimu, numatyti darbai:

5.3.1. Darbas. Pilietinio ir tautinio ugdymo atnaujinimas, pilietinio įgalinimo ir politinio gyventojų aktyvumo bei bendruomeniškumo stiprinimas, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas.

2. Istorijos ir pilietiškumo ugdymo pagrindų bendrųjų programų atnaujinimas, atsižvelgiant į Lietuvos nacionalinius, taip pat ES ir užsienio politikos prioritetus, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas.

5. Diskusijų, publikacijų ir mokymų ciklo, užtikrinančių Lietuvos visuomenės pasitikėjimą ES ir jos veikla ir puoselėjančių europines vertybes visuomenėje, surengimas.

5.3.2. Visuomenės kritinio mąstymo ir atsparumo informacinėms grėsmėms stiprinimas, medių ir informacinio raštingumo ugdymas

8. Kokybiškos ir objektyvios tiesioginės informacijos apie ES, NATO veiklą ir kitomis Lietuvai prioritetinėmis temomis teikimo užtikrinimas

Savo projektu mes prisidėsime prie aukščiau išvardytų prioritetų ir jiems pasiekti numatytų darbų įgyvendinimo.

Projektu siekiama pagerinti ES ugdymo situaciją Lietuvoje, didinti mokinių ir jaunimo žinias apie ES veikimą bei gebėjimus naudotis ES teikiamomis studijų, darbo ir verslo galimybėmis. „Kurk Lietuvai“ parengtos rekomendacijos taps pagrindu tolesniam URM, ŠMM, kitų valstybės institucijų ir įstaigų, Europos Komisijos atstovybės, Europos Parlamento informacijos biuro (toliau EPIB), taip pat įvairių su ES švietimo dirbančių nevyriausybinų organizacijų ir viešųjų įstaigų tolesniam bendradarbiavimui.

3. *Dėstymas*

3.1 *Metodologija*

Nagrinėjant ES klausimų integravimo į švietimo ir ugdymo programas galimybes ir iššūkius buvo pasitelkti trys analizės metodai.

Pirmiausiai analizuojama **kas ir koku mastu apie ES komunikuoja mokyklinio amžiaus vaikams**. Pasitelkiant pirminius ir antrinius šaltinius, buvo įvardytos pagrindinės institucijos dirbančios su mokyklomis. Išsiaiškinus pagrindines institucijas, buvo išanalizuoti jų projektai ir mokymo priemonės, metodinė informacija ir kiti šaltiniai.

Identifikavus institucijas, dirbančias su mokyklomis ES švietimo klausimais, buvo organizuoti **susitikimai su ekspertais** siekiant išsiaiškinti įvykdytų ir vykdomų projektų naudą, jų pasiekiamumą ir rezultatus. Taip pat buvo apžvelgti pagrindiniai iššūkiai ir problemos su kuriomis buvo susiduriama siekiant perteikti žinias apie ES mokykloms.

Trečiame tyrimo etape buvo atliekama **gerųjų užsienio šalių praktikų analizė**. Visų ES šalių narių buvo klausiama apie jų ES komunikaciją mokyklose, kokie projektai pasiteisino labiausiai, ko ir kokiais būdais apie ES jie moko mokyklinio amžiaus vaikus.

3.2 *Esamos situacijos analizė: kas ir koku mastu apie ES komunikuoja mokyklinio amžiaus vaikams Lietuvoje*

Šioje analizėje buvo susipažinta su kelių institucijų veikla ES komunikacijos klausimais, išanalizuotos bendrosios mokyklų programos, vadovėliai, EK leidiniai, įvairūs EK ir EPIB projektai ir renginiai, bei kitų institucijų vykdytos veiklos, skirtos šviesti moksleivius ES tematika (žr. priedą Nr. 1).

Analizė aprodė, kad bendro ES klausimų komunikavimo modelio šiuo metu Lietuvoje nėra. Už komunikaciją apie mūsų narystę ES yra atsakinga Užsienio reikalų ministerija. Nuo praėjusių metų Europos Komisija nutarė skirti didesnę dėmesį komunikacijai su piliečiais ir ES procesų išaiškinimui. Viena tikslinių grupių yra jaunimas, todėl ypatingas dėmesys skiriamas jiems.

Analizės metu pastebėta, kad apie ES Lietuvoje yra mokoma mokyklose, tačiau ES klausimai yra įtraukti tik į kelių dalykų mokymo planus. Daugiausiai apie ES kalbama per istorijos ir geografijos pamokas, o ypač išplėstines jų programas. Geografijos išplėstinėje vidurinio ugdymo programoje yra mokoma apie ES piliečių teises, socialines ir ekonomines ES problemas, bet šį kursą renkasi maža dalis moksleivių. Taip pat, pastaruosius kelis metus į egzaminų klausimus ES temos nebuvo įtrauktos, tad didelė tikimybė, kad tam dėmesio pamokų metu daug skiriama nebuvo.

Mokykloms apie ES daugiausiai komunikuoja Europos Komisijos atstovybė ir Europos Parlamento informacijos biuras. Jų rengiamuose konkursuose ir renginiuose dalyvauja didžiausias skaičius moksleivių. Daugiausiai dalyvių sulaukia Europos egzaminas, kurį kasmet organizuoja apie 350 mokyklų. Yra ir kitų sėkmingų iniciatyvų, tačiau ten dalyvaujančių mokyklų skaičius žymiai mažesnis. Akivaizdu, kad įvairūs konkursai ir renginiai sudomina didelę dalį moksleivių, tačiau mokyklų dalyvavimas juose nėra privalomas. Visur dalyvauja tik aktyviausios mokyklos, kuriose dirba aktyvūs ir žingeidūs mokytojai.

Analizė leidžia daryti išvadą, kad apie ES medžiagos mokiniams ir mokytojams yra pakankamai, renginių ir konkursų vyksta daug, tačiau reikia ieškoti efektyvesnių būdų, kaip vaikams perteikti informaciją apie ES. Kitame tyrimo etape siekėme pagilinti žinias ir suprasti, kodėl konkursuose dalyvauja mažai mokyklų ir kokios problemos kyla institucijoms, siekiant įgyvendinti su ES komunikacija susijusius projektus.

3.3 *Susitikimai su ekspertais*

Analizuojant esamą padėtį, iškilo poreikis pabendrauti su žmonėmis, kurie dirbo ar dirba su renginiais ar projektais susijusiais su ES komunikacija (žr. priedą Nr. 2). Svarbu buvo sužinoti jų nuomonę apie vykdomus konkursus ir kitas iniciatyvas, kas pavyko labiau ir su kokiais iššūkiais susidūrė. Šios analizės rezultatai buvo pritaikyti esamos situacijos analizėje ir panaudoti, kaip papildomi komentarai, papildanti informacija, bei pateikti susitikimų metu gauti statistiniai duomenys.

Tyrimo metu buvo suorganizuoti susitikimai su šių institucijų atstovais:

- Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje
- Europos Parlamento informacijos biuras
- Europos informacijos centras
- Eurohouse
- Europos integracijos studijų centras
- Ugdymo plėtotės centras

- Švietimo ir mokslo ministerija
- Nacionalinis egzaminų centras

Analizės metu gauti statistiniai duomenys parodė, kad moksleiviai daugiausiai apie ES sužino per neformalius renginius, kuriuose dalyvauja savanoriškai ir dažniausiai dalyvauja tie, kurie jau domisi ES tematika. Dėl to, kad visos institucijos veikia atskirai, komunikacija apie ES pasiekia ne visas mokyklas ir atotrūkis tarp mokyklų yra didelis. Ypatingas atotrūkis jaučiamas tarp miesto ir kaimo mokyklų, kurių informacija dažnai nepasiekia, arba moksleiviams iš atokesnių regionų yra per sudėtinga atvykti į tam tikrus renginius, kurių didžioji dauguma vyksta regionų centruose arba Vilniuje.

Ekspertai pastebėjo ir tai, kad rajonuose gyvenantys žmonės ES domisi kiek mažiau, tad ir į įvairius renginius ar konkursus vyksta rečiau. Tačiau pastebėta, kad ir mažiausiose kaimų mokyklose yra šaunių ir aktyvių mokytojų. Kaip vieną iš problemų, keletas ekspertų įvardijo ir tai, kad didelė dalis mokytojų yra perkrauti darbais ir nemotyvuoti, tad naujiems mokomiesiems dalykams nėra laiko ir noro. Tačiau, jei norima pristatyti ir įgyvendinti kažką naujo, reikia informaciją pateikti pilnai paruoštą ir aiškia, kad mokytojai galėtų naudotis.

Nevyriausybinių organizacijų atstovai įvardino, kad jų balso neturėjimas nacionalinių lygmeniu, lemia tai, kad ne visos jų idėjos būna įgyvendintos. Taip pat, visos institucijos veikia atskirai, nėra numatyto bendradarbiavimo, tad kartais kyla iššūkių ieškant partnerių ar finansavimo. Beveik visi ekspertai pritarė, kad kilus poreikiui sutiktų bendradarbiauti dėl ES klausimų integravimo į švietimo ir ugdymo programas.

Kalbinti ekspertai teigė, kad yra parengta daug medžiagos, kuri galėtų būti naudojama besiruošiant pamokoms apie ES – metodiniai leidiniai, neformalaus ugdymo metodų rinkiniai, žaidimai, informacinė medžiaga EK puslapyje lietuvių kalba. Nors prieinamų leidinių ir metodinės medžiagos yra daug, ekspertai teigia, kad mokytojai vangiai naudojami prieinamais resursais, o jų poveikį ir efektyvumą yra sudėtinga pamatuoti. Analizė išryškino, kad Lietuvoje yra organizuojama užtekčiai į švietimą apie ES orientuotą veiklą, tačiau jos dažniausiai yra pavienės, nekoordinuotos ir rezultate nepasiekia savo tikslinių auditorijų. Mokinių ir mokytojų nepaveikiamumas organizuojamomis veiklomis nurodė viešosios konsultacijos kryptį ir ryškiai išskyrė veiklų neefektyvumo problematiką.

Paskutinėje tyrimo dalyje apžvelgėme gerąsias užsienio šalių praktikas, siekdamas išsiaiškinti kaip būtų galima apie ES efektyviau komunikuoti Lietuvos moksleiviams.

3.4 Užsienio šalių gerųjų praktikų analizė

Atliekant analizę buvo išanalizuotos gerosios Europos šalių praktikos integruojant švietimą apie ES į formalųjį ir neformalųjį švietimą. Šios tyrimo dalies tikslas yra surasti efektyvių, užsienyje jau įgyvendintų ES klausimų integravimo į švietimą, būdų, kurie galėtų būti pritaikyti Lietuvoje.

Ieškant informacijos buvo kontaktuojama su šiomis institucijomis ir įstaigomis:

- Lietuvos ambasados 19-oje Europos šalių (ambasados susisiečia su šalių institucijomis, atsakingomis už ES švietimą)
- eTwinning projektų vadovai 10 ES šalių
- Europos Komisijos atstovybės Suomijoje, Airijoje, Danijoje ir Maltoje
- Danijos, Airijos ir Suomijos ambasados Vilniuje
- European Movement ir Schoolnet organizacijos Briuselyje

Atlikus pirminę informacijos paiešką ir apžvelgus ES valstybių narių pavyzdžius, buvo nuspręsta gilesnei analizei pasirinkti keturias šalis: Daniją, Suomiją, Airiją ir Malta. Šalių pasirinkimą nulėmė jų ES pasitikėjimo ir tikėjimo savo balsu svarumu ES rodikliai matomi Eurobarometro apklausose, o taip pat šalių dydis ir atstovų skaičius Europos parlamente. Danijoje, Maltoje ar Airijoje piliečių manančių, kad jie turi įtakos ES sprendimams yra daugiau, nei piliečių pasitikinčių ES, kas yra priešinga Lietuvos situacijai. Suomijos pavyzdys yra aktualus dėl vienos geriausių pasaulyje švietimų sistemų bendrai, bei inovatyvių mokymo būdų ir teminio mokymo taikymo mokykloje. Visose šalyse, kurios buvo pasirinktos gilesnei analizei, taip pat yra matomas ganėtinai aukštas (virš 80 proc.) piliečių tapatinimasis su ES.

Atliekant užsienio praktikų analizę buvo susisiepta su Lietuvos atstovybėms 19-oje ES šalių, kurioms buvo išsiųstas oficialus Užsienio reikalų ministerijos parengtas klausimynas (žr. priedą Nr. 3). Taip pat buvo susisiepta su Europos Komisijos atstovybėmis, eTwinning projekte dalyvaujančiomis organizacijomis ir mokyklomis ir šalių ambasadomis Vilniuje (žr. priedą Nr.4).

Apibendrinus pirmuosius užsienio praktikų analizės rezultatus matomos šios tendencijos:

- Už švietimą apie ES įvairiose šalyse yra atsakingos skirtingos institucijos: švietimo ir mokslo/ užsienio reikalų ministerijos, speciali ministro pirmininko taryba, regioninė valdžia ir t.t.;
- Kai kuriose šalyse pastebėjime tarpinstitucinį bendradarbiavimą organizuojant švietimą apie ES, kurio metu kelios institucijos užmezga ilgalaikį bendradarbiavimą ir koordinuodamos vykdo šviečiamąją veiklą;

- Mokymas apie ES daugelyje šalių yra integruotas į istorijos ir kalbų pamokas, tarpdisciplininis mokymas apie ES nėra taikomas nei vienoje iš išanalizuotų šalių;
- Svarbų vaidmenį šviečiant moksleivius apie ES atlieka ES institucijų atstovybės šalyse, kurios organizuoja vizitus, debatus, mokymus švietėjams, renginius ES tematika;
- Užsienio reikalų ministerijos daugelyje šalių irgi aktyviai dalyvauja moksleivių švietime apie ES, tačiau ne per formalųjį švietimą, o renginių ir projektų pagalba.

Užsienio praktikų analizė parodė, kad Lietuvoje ir analizuotose užsienio šalyse panašios institucijos įsitraukia į švietimo apie ES procesą, tačiau skiriasi koordinacijos ir bendradarbiavimo lygmuo. Lyginant su Lietuva, užsienio šalių mokykloms yra suteikiama daugiau laisvės spręsti apie dalykų mokymo būdus ir mokymo programų adaptavimą. Tai nulemia, jog nemažai iniciatyvų ar inovatyvių idėjų kyla iš mokyklos lygmens ir tampa bendra praktika. Užsienių praktikų analizė išryškino, kad Lietuvoje jau egzistuoja nemažai priemonių sėkmingai veikiančių užsienyje (pvz. e-portalai mokytojams bendrauti ir dalintis informacija), tačiau Lietuvoje šios priemonės nesukuria tokio pat efekto. Užsienio pavyzdžiai taip išryškino didesnę aukštesnio politinio rango pareigūnų įsitraukimą į švietimo apie ES procesą tiesiogiai bendraujant su moksleiviams, tikslingai organizuojant diskusijas, debatus ir susitikimus. Pastebėjome, kad kitose šalyse mokant apie ES yra akcentuojama šalies narystė, jos vaidmuo formuojant ES politiką. Užsienio praktikų analizė nurodė aiškų poreikį ir kryptis viešajai konsultacijai vykdyti.

4. *Išvados*

Atlikus esamos situacijos ir užsienio šalių praktikų analizę buvo prieita prie išvados, kad Lietuvoje švietimą apie ES vykdo nemaža grupė institucijų ir įstaigų, tačiau jų veikla yra nekoordinuota, nesusisteminta, nėra konsultuojamasi vieni su kitais ar veikiama bendrai siekiant panašių tikslų. Kaip rezultatą matome daug pavienių, pasikartojančių veiklų, neturinčių tęstinumo ir rezultate turinčių ribotą poveikį plačiajai auditorijai ir tikslinėms grupėms. Matome nemažai priemonių ES švietimui kaip šių veiklų rezultatą, tačiau dėl tęstinumo stokos, nėra užtikrinamas šių priemonių efektyvus panaudojimas. Analizė išryškino informacijos apie ES ir skirtos mokymui apie ES gausą ir prieinamumą Lietuvoje lietuvių kalba, bet taip pat parodė, kad šia informacija yra vangiai naudojama ir bendras žinių apie ES lygis šalyje išlieka prastas. Nėra susistemintų informacijos šaltinių grupėms, tiesiogiai įsitraukusioms į ES švietimą (pvz. mokytojams). Analizė taip pat parodė, kad sėkmingai užsienio šalyse veikiančios priemonės yra neefektyvios ir neveiksnius Lietuvoje. Pastebėjome, kad daugelis kalbintų suinteresuotų šalių kaip silpnąją švietimo apie ES grandį nurodė

mokytojus, kurie, kaip įvardijama, turi nepakankamai žinių ir laiko sėkmingai integruoti ES klausimus į pamokas. Nustatėme, kad ES tematika yra nagrinėjama istorijos ir pilietinio ugdymo pamokose, tačiau jai yra skiriama mažai dėmesio, todėl, kad su ES susiję klausimai nėra įtraukti į egzaminų užduotis.

Identifikavus pagrindines problemas, numatėme potencialius problemų sprendimo būdus:

- Kvalifikacijos kėlimo kursai mokytojams apie ES, įtraukiant mokymo metodų pristatymus;
- Tarpdisciplininis ES mokymas: ES klausimų įtraukimas į visų dalykų programas;
- Neformalių/ inovatyvių metodikų naudojimas dėstant apie ES;
- Koordinacinės/ tarpinstitucinio bendradarbiavimo sistemos sukūrimas;
- Informacinės kampanijos žiniasklaidoje jaunumui;
- Neformalių programų, finansuojamų iš savivaldybių biudžetų, parengimas.

Atlikta analizė parodė viešosios konsultacijos būtinybę ir išskėlė pagrindinius klausimus, į kuriuos bus bandoma atsakyti:

- Kodėl užsienyje efektyvios priemonės yra neveiksnius Lietuvoje;
- Kodėl, nepaisant veiklų ir informacijos gausos, Lietuvos piliečių žinios apie ES išlieka prastos;
- Kodėl mokytojai yra identifikuojami kaip mokymo proceso silpnoji grandis ir kas tai nulemia – žinių stoka, laiko stoka, mokyklinių programų struktūra ir t.t.;
- Kokios yra mokytojų žinios apie ES, kokie yra naudojami metodai, kokių resursų trūksta;
- Kokios žinios apie ES atrodo naudingiausios moksleiviams, kokie mokymo būdai atrodo patraukliausi, iš kur mokiniai gauna ir norėtų gauti informaciją apie ES.

Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, kilo poreikis rengti viešąją konsultaciją su mokiniais ir mokytojais, bei kitomis suinteresuotomis šalimis. Konsultacijos metu sieksime gauti atsakymus į viršuje paminėtus klausimus ir išbandyti mūsų potencialių problemų sprendimo būdų veiksmingumą ir galimybę būti pritaikytiems realiame gyvenime.

Suinteresuotos šalys: moksleiviai, mokytojai, Nacionalinis egzaminų centras, Ugdymo plėtotės centras, Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje, Europos Parlamento informacijos biuras Lietuvoje, Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos neformalaus ugdymo asociacija, Lietuvos moksleivių neformalaus švietimo centras, Užsienio reikalų ministerija, Eurohouse.

Numatomi konsultacijų tikslai: išsiaiškinti moksleivių ir mokytojų nuomonę apie ES mokymą, pabandyti identifikuoti kur yra pagrindinės sistemos spragos ir įvertinti, ar siūlomi potencialūs sprendimai yra tinkami joms užpildyti. Identifikavę aktualiausius sprendimo būdus konsultuosimės su suinteresuotomis šalimis, siekiant užtikrinti jų įgyvendinimą.

Numatomi konsultacijų rezultatai: atrinkti tinkamiausi problemų sprendimo būdai; siūlomi sprendimų būdai suderinti su suinteresuotomis šalimis ir yra užtikrintas jų įgyvendinimas/pasiektas susitarimas su suinteresuotomis šalimis dėl veiklų tęstinio įgyvendinimo; įgyvendintos veiklų bandomosios versijos – pravesta paskaita mokiniams/parengti mokymai mokytojams ir pan.

Nuspręsta vykdyti mokinių apklausą internetu visoje Lietuvoje, mokytojų apklausą parodos „Mokykla“ metu, bei apskrito stalo diskusiją su suinteresuotomis šalimis. Mokinių ir mokytojų apklausų rezultatai bus pristatomi Užsienio reikalų ministerijoje, o taip pat pristatyti viešos diskusijos metu.

Siekiant užtikrinti viešosios konsultacijos kokybę, atsirenkant dalyvius ir rengiant konsultaciją bus tariamasi su Užsienio reikalų ministerija. Remiantis atlikto tyrimo duomenimis, prieš pradėdant konsultaciją, bus parengta metodinė medžiaga ir pasiruošta konsultacijų metu gautos medžiagos sisteminiui ir analizavimui.

Konsultacijos rezultatai bus pristatomi Užsienio reikalų ministerijai ir pristatyti viešai visuomenei. Remiantis šiais rezultatais bus parengtos rekomendacijos dėl ES klausimų integravimo į švietimo ir ugdymo programas. Rekomendacijos bus suderintos su suinteresuotomis šalimis, įskaitant ŠMM ir URM. Remiantis konsultacijos rezultatais bus siekiama užtikrinti tęstinį veiklų įgyvendinimą.

5. Naudota literatūra/ šaltiniai

1. LR Vyriausybės programa <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/886c7282c12811e682539852a4b72dd4?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=1363e857-8fa3-478c-b09d-8b4f23b7af2d>
2. LR Vyriausybės programos įgyvendinimo planas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2389544007bf11e79ba1ee3112ade9bc>
3. Standard Eurobarometer Spring 2017_First results
4. URM „ES viešinimo koordinavimo modelis“
5. URM „Valdymo partnerystės vertinimas“
6. Įsakymas dėl visuomenės informavimo apie Lietuvos narystę ES koordinavimo rekomendacijų, 2012 m. kovo 15 d. Nr. V-53. Vilnius
7. EIC metinės veiklos ataskaitos 2015 ir 2016 metai.
8. URM organizuotas Focus grupės tyrimo rezultatai, 2017 rugsėjis
9. EKA „Eurodebatų ataskaita“, „Europos egzaminas 2016 apžvalga“
10. URM projekto „Atgal į mokyklą“ 2015, 2016 ir 2017 metų apžvalgos
11. Bendrosios ugdymo programos: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/svietimas-vidurinis-ugdymas>
12. Mokomasis Europos Parlamentas <http://mep.lt/mep2015/apiemep/>
13. Europos Namai (Eurohouse) <http://eurohouse.lt/>
14. Europos Parlamento informacijos biuras <http://www.europarl.europa.eu/lithuania/lt/>
15. Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje https://ec.europa.eu/lithuania/home_Lt
16. Europos informacijos centras https://ec.europa.eu/lithuania/Informacijos%20centras_Lt
17. eTwinning projektų puslapis: <https://www.etwinning.net/en/pub/index.htm>
18. Maltos mokymo apie ES mokyklinė programa: https://www.um.edu.mt/_data/assets/pdf_file/0010/234676/SEC31.pdf
19. Maltos socialių studijų, įtraukiant ES klausimus mokymo programa: https://www.um.edu.mt/_data/assets/pdf_file/0018/234621/SEC27_soc_stud_2017.pdf
20. Airijos mokyklų BlueStar projektas: <http://www.europeanmovement.ie/blue-star/>
21. Airijos „Magic and myths unite Europe“ projektas: <http://www.europeanmovement.ie/blue-star/>
22. Suomijos pagrindinio išsilavinimo mokymo programa: http://www.oph.fi/download/47673_core_curricula_basic_education_4.pdf

6. *Priedai*

1. Esamos situacijos analizė
2. Susitikimų su ekspertais sąrašas
3. Ministerijos raštas Lietuvos ambasadoms ES šalyse ir klausimynas
4. Užsienio šalių kontaktų sąrašas

ES klausimų integravimas į švietimo ir ugdymo programas (Esamos situacijos analizė)

Trumpai...

Lietuva Europos Sąjungos nare yra jau 13 metų. Nuo to laiko daug kas pasikeitė mūsų valstybės gyvenime ir kiekvienas pilietis vienaip ar kitaip jaučia ES poveikį - per galimybę dirbti ir mokytis užsienyje, keliauti be vizų, verslo galimybes, naują valiutą ir t.t.

Nepaisant Europoje augančio euroskepticizmo, Lietuvos piliečių pasitikėjimas ES per pastaruosius metus išaugo iki 65% (+10%) ir yra didžiausias lyginant su kitomis šalimis narėmis. Tačiau, lietuviai nesijaučia lygiaverčiais ES piliečiais ir tik 31% mano, kad jų balsas turi įtakos ES priimamiems sprendimams.

Toks disonansas kelia klausimą kodėl nepaisant to, kad pasitiki ES, Lietuvos piliečiai nemano, kad gali turėti įtakos ES priimamiems sprendimams. Apklausos rodo, kad lietuviams trūksta žinių apie tai, kas yra ES ir kaip ji veikia. Žinių trūkumą galime įvardinti kaip svarią priežastį, atitolinančią Lietuvos piliečius nuo ES procesų suvokimo ir dalyvavimo juose. Piliečių nežinojimas taip pat suteikia progą dezinformacijai ir neigiamai propagandai apie ES atlikti svarbų vaidmenį formuojant nuomonę apie eurointegraciją, ES ateitį ir viziją.

ES vadovai identifikavo komunikaciją apie ES kaip vieną iš prioritetų, siekiant Sąjungos tvarumo ir tolimesnės integracijos. Manome, kad Lietuvoje ypatingą dėmesį reikėtų sutelkti į vaikų ir jaunimo ugdymą. Mokykloje įgytos žinios suformuoja pagrindus pilietinei pozicijai formuoti, todėl yra ypač svarbu suteikti individui informaciją šiuo kertiniu pažiūrų formavimosi laikotarpiu.

Šia analize siekiame išsiaiškinti kokiose institucijose, kokiais būdais ir koku mastu apie ES komunikuojama mokyklinio amžiaus komunikuojama mokyklinio amžiaus vaikams Lietuvoje.

Faktai ir ES komunikacijos istorija

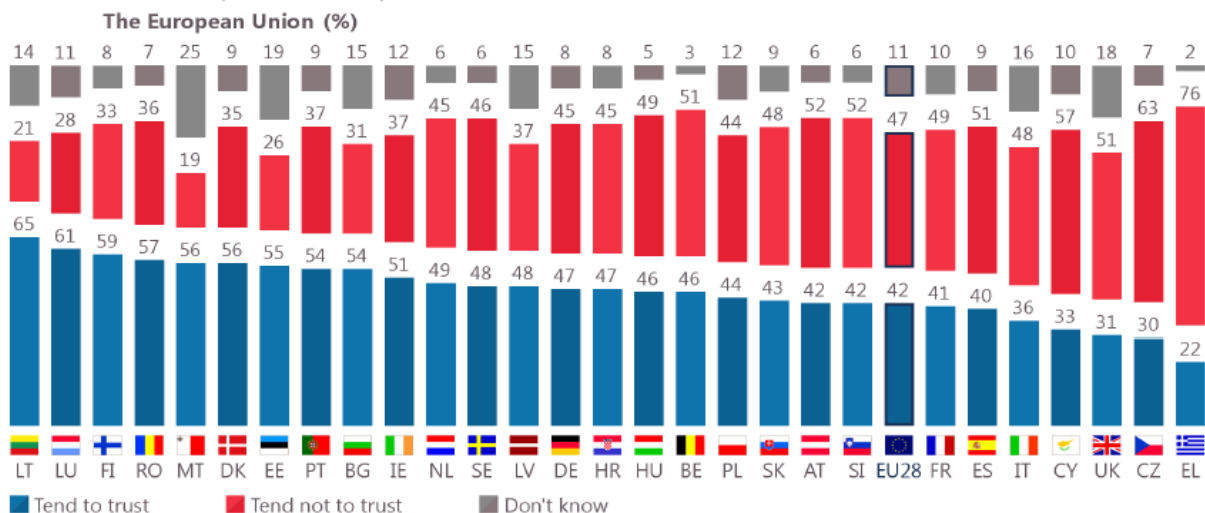
Eurobarometro duomenys

Lietuva Europos Sąjungos nare tapo 2004 metais. Per daugiau nei 13 metų Lietuva sugebėjo tapti pilnaverte ES nare, aktyviai dalyvaujanti sprendimų priėmimo ir turinčia svarų balsą prie ES derybų stalo. Per šį laikotarpį Lietuva pirmininkavo ES Tarybai, įsivedė eurą, aktyviai dalyvavo formuojant ES užsienio politiką ir užtikrinant pagalbą kaimyninėms šalims eiti eurointegracijos ir demokratijos keliu. Lietuva produktyviai išnaudojo ES fondus infrastruktūrai plėtoti, piliečiai aktyviai naudojami galimybe laisvai keliauti, mokytis ir dirbti ES. Akivaizdu, kad ES turi didžiulį poveikį Lietuvos vystymuisi ir žmonių gyvenimas.

Kiekvienais metais Europos parlamentas atlieka visuomenės tyrimus valstybėse narėse, siekiant sužinoti ko piliečiai tikisi, kaip suvokia EP ir visos ES veiklas. 2017 metų Eurobarometro duomenys rodo, kad dauguma Lietuvos piliečių pasitiki ES (žr. diagramą Nr. 1):

1 diagrama.

QA8a.9 I would like to ask you a question about how much trust you have in certain institutions. For each of the following institutions, please tell me if you tend to trust it or tend not to trust it.

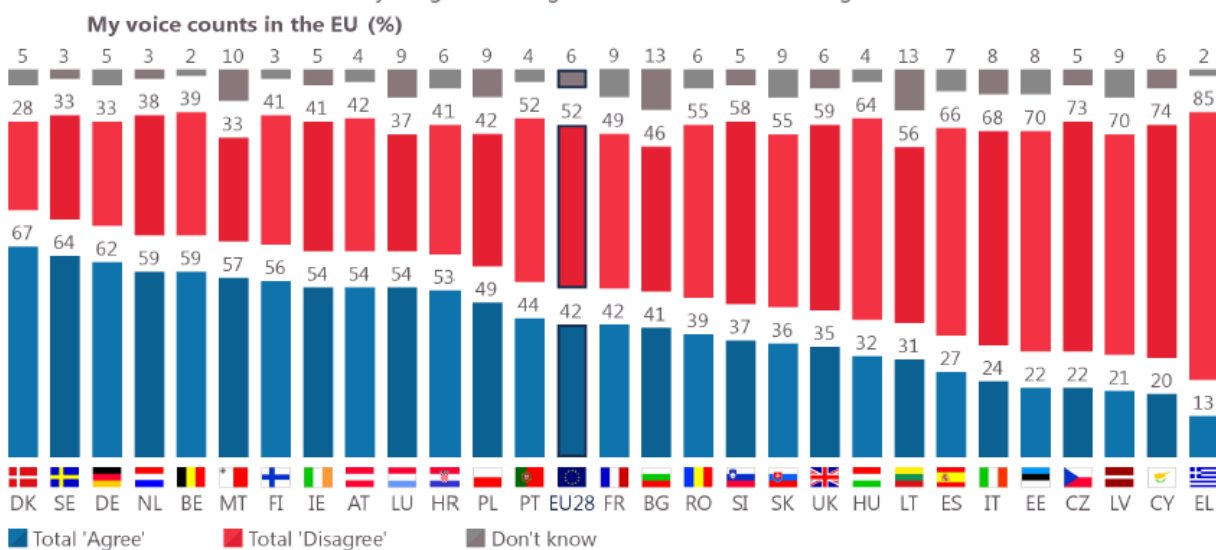
Aukščiau pateiktoje diagramoje matome, kad Lietuvos piliečiai pasitiki ES daugiau, lyginant su kitomis šalimis narėmis. Per metus Lietuvos piliečių pasitikėjimas ES išaugo net 10%. Matome, kad mūsų pasitikėjimas ES yra net 20% aukščiau nei visos Sąjungos vidurkis. Didžiausią nepasitikėjimą išreiškia Graikija, kuri stipriai išsiskiria iš kitų šalių.

Kita diagrama atspindi kiek kiekvienoje valstybėje narėje yra piliečių manančių, kad jų balsas yra svarbus priimant ES sprendimus. Šie duomenys rodo, kad tik maža piliečių dalis mano, kad jie turi įtakos ES priimamiems sprendimas. Matome, kad pagal šį rodiklį Lietuva atsiduria ES sąrašo apačioje (žr. diagramą nr. 2):

2 diagrama.

D72.1 Please tell me to what extent you agree or disagree with each of the following statements.

Pagal pateiktus duomenis matome, kad tik 31% LR piliečių mano, kad jų balsas yra svarbus sprendžiant ES klausimus ir tai yra vienas prastesnių rezultatų lyginant su kitomis ES šalimis.

Žemiau esančioje lentelėje pateiktas kelių šalių duomenų palyginimas (žr. lentelę Nr. 1):

1 lentelė.

Rodiklis \ Valstybė	Lietuva	Danija	Malta	Suomija	Airija
Piliečiai pasitikintys ES	65%	56%	56%	59%	51%
Piliečiai besijaučiantys europiečiais	77%	81%	82%	81%	82%
Piliečiai manantys, kad jų balsas turi įtakos priimant ES sprendimus	31%	67%	57%	56%	54%
Vietų skaičius EP	11	13	6	13	11

Įdomu tai, kad Danijoje, Maltoje ar Airijoje piliečių manančių, kad jie turi įtakos ES sprendimams yra daugiau, nei piliečių pasitikinčių ES. Tuo tarpu Lietuvos duomenys šokiruoja: pasitikėjimas didžiausias visoje ES, bet tikėjimo, jog jų balsas svarbus nėra daug. Malta yra 6 kartus mažesnė šalis nei Lietuva, įstojusi į ES kartu su Lietuva ir turinti beveik dvigubai mažiau europarlamentarų, bet daugiau nei pusė jos piliečių mano, kad jų balsas yra labai svarbus.

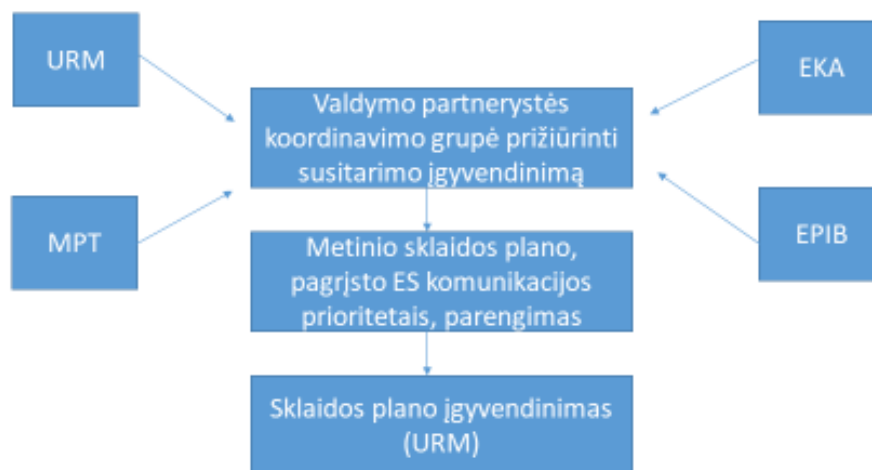
Natūraliai kyla klausimas – Kodėl taip yra? Kodėl tiek nedaug Lietuvos piliečių mano, kad jų balsas turi įtakos ES priimamiems sprendimams. Kodėl kitose šalyse pasitikėjimas mažesnis, bet įtakos pojūtis stipresnis? Galima daryti prielaidą, kad galbūt kitose šalyse žmonės yra pilietiškesni, domisi valstybės gyvenimu ar tiesiog turi daugiau žinių apie ES ir geriau supranta jos veiklą.

Komunikacijos raida

Apie Europos Sąjungą Lietuvoje girdima jau keletą dešimtmečių, tačiau koordinuotai tai pradėta daryti mūsų pasirengimo ES narystei metu nuo 1998 metų. Buvo parengtos kelios strategijos ir už viešinio koordinavimo veiklą buvo atsakingas Europos komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Po to jis buvo perduotas Vyriausybės kanceliarijai ir įstojus į ES kiekviena ministerija vykdė savo narystės ES viešinio projektus. Nuo 2009 metų ES reikalų koordinavimo funkcijas ir visuomenės informavimo apie Lietuvos narystę ES koordinavimą perėmė Užsienio reikalų ministerija.

Jau nuo 2005 metų Europos Komisija pradėjo įgyvendinti „Valdymo Partnerystę tarp Europos Komisijos ir Šalies Narės“. 2009 metais URM ir RK pasirašė delegavimo susitarimą ketveriems metams, kurio tikslas buvo stiprinti bendradarbiavimą tarp šalių ir ES institucijų, komunikuojant su piliečiais įvairiais ES klausimais.

1 Pav. Valdymo partnerystės struktūra.

Viršuje pateiktame paveikslėlyje nurodyta valdymo partnerystės struktūra, kurios koordinacinę grupę sudarė URM, Ministro Pirmininko tarnyba, Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje ir Europos Parlamento informacijos biuro Lietuvoje atstovai.

Per ketverius metus buvo įgyvendinta nemažai projektų: TV laidų ciklai, socialinės reklamos, diskusijos ir mokymai, informacinės kampanijos, edukacinių priemonių gamybos projektai. Moksleiviams buvo išleista mokymo priemonė skirta 9-12 klasių mokiniams „Europos Sąjunga“, kurią sudarė vadovėlis, ES žemėlapis ir ES institucijų žemėlapis. Visi šie leidiniai buvo išplatinti mokykloms 2014 metais ir nuo to laiko nebuvo atnaujinti. Taip pat buvo sukurtas ir edukacinis stalo žaidimas „EurOpa“ skirtas vaikams nuo 16 metų.

Valdymo partnerystė nebuvo pratęsta po 2013 metų, nes EK nebeskyrė tam finansavimo. Nuo to laiko daugiausiai buvo komunikuojama apie Lietuvos pirmininkavimą ES Tarybai. Po to, bendros partnerystės tarp institucijų nebebuvo – šiuo metu jų veikla yra nekoordinuojama.

Po 2016 metais inicijuoto Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos proceso, komunikacija apie ES buvo prioretizuota, siekiant pagerinti dalinimąsi informacija tarp šalių ir

neprarasti piliečių pasitikėjimo Sąjunga. ES ypatingą dėmesį skiria jaunimui, kuris yra viena svarbiausia tikslinių grupių.

Piliečių žinios

Mažos valstybės sindromas ir nepilnavertiškumo kompleksas

Lietuvos piliečiai yra įsikibę nuomonės, kad mūsų valstybė yra per maža, kad būtų išgirsta. URM organizuotame focus grupių tyrime, jaunimo grupės dalyvė teigė: „Mūsų valstybė yra per maža, kad mes galėtume daryti įtaką priimamiems sprendimams, viską nulemia didelės šalys“. Jai pritarė ir kiti dalyviai, tad akivaizdu, jog jiems trūksta žinių apie tai kaip mes galime tiesiogiai prisidėti prie ES priimamų sprendimų.

26-erių metų dirbantis vyras teigė, kad mes esame niekam neįdomus, nes esame per maži: „Mes nesame ten niekam įdomus, nes neturime ko pasiūlyti ir mūsų pasaulį per mažai“. Dauguma grupės dalyvių pritarė šiam teiginiui ir vieni kitus papildė, kalbėdami apie tai, kad Lietuvoje pagaminti produktai niekam neįdomus, mes nekomunikuojame užsieniui ir pan. Vėl gi, panašu, jog ir jiems trūksta žinių apie Europos rinkoje pirmaujančius mūsų produktus, tokius kaip sparčiausias internetas ar medicininiai lazeriai.

Įdomu tai, kad šioje grupėje dalyvavo 18 – 26 metų jaunimas, kuris akivaizdžiai nežino pagrindinių ES veiklos principų ir galimybių. Šios amžiaus grupės nuomonė yra ypač svarbi, todėl kad ji reprezentuoja jauną rinkėją, dar ilgą laiką nulemsiantį mūsų šalies politinę ir plėtros kryptis

Moksleivių žinios

2017 metų pavasarį URM organizavo projektą „Atgal į mokyklą“. Jo metu, įvairūs diplomatai keliauja po Lietuvos mokyklas ir pasakoja mokiniams apie ES aktualijas. Šiais metais buvo vykdomas moksleivių tyrimas, siekiant suprasti kokių žinių apie ES jiems trūksta. Diplomatai teigė, kad susidomėjimas pamokomis buvo gana mažas ir viskas priklausė nuo mokytojų, kurie organizavo pamoką. Buvo įvertintos mokinių žinios apie ES institucijas, jų veiklą. Rezultatai pasirodė esą prasti: moksleivių žinios įvertintos prasčiau nei vidutinės (2.7 balų penkiabalėje skalėje).

Mokinių domėjimasis aktualijomis įvertintas panašiai - 2.9 balų. Diplomatai pastebi, kad vyresnių klasių mokiniai minimaliai domisi ES ir žino pagrindines aktualijas, tačiau 8-9 klasių mokiniai pasirodė mažiau susidomėję. Tiesa, mokiniai klausinėjo apie diplomatų darbą, konsulines paslaugas, asmeninę karjerą ar mainų programas.

Susidaro vaizdas, kad mokiniams pati ES yra gan svetima ir jie daug apie jos veikimą nenusimano, bet iš medijos ar šeimos narių girdi apie pagrindines ES naudas, tačiau beveik nieko nežino apie tai kaip ES veikia, kokias piliečio teises jie turi ir kaip gali pasinaudoti ES.

Susitikimų metu, atstovai iš Europos Komisijos atstovybės, Europos Parlamento informacijos biuro ir Užsienio reikalų ministerijos teigė, kad jaučiamas žinių trūkumas bendraujant su mokiniais. maža dalis moksleivių supranta kaip ES veikia ir kas tai yra. Ypatingai žinių skirtumas jaučiamas tarp miesto ir regionų mokyklų, nors ir yra aktyvių mokytojų mažiausiose kaimo mokyklose, tačiau tai yra retenybė ir juos informacija pasieka sunkiau.

Apibendrinus matoma, kad Lietuvos piliečiams tikrai trūksta žinių apie ES, o ypač jaunimo tarpe. Jaunimas pasitiki ir pozityviai vertina ES, bet konkrečių žinių apie pagrindinius ES tikslus, politines

kryptis ar išsūkius įvardyti negali. Jaunimas yra šalies ateičiai išskirtinai svarbi grupė, tad šio projekto metu gilinsimės būtent į mokyklinio amžiaus jaunimą: svarbu išsiaiškinti kas jau yra daroma dėl ES klausimų integracijos į mokymo programas, kokios institucijos komunikuoja apie ES. Plačiai apžvelgsime institucijas ir organizacijas, komunikuojančias apie ES Lietuvoje ir pateiksime apžvalgą, išskiriančią gerąsias praktikas ir aspektus, reikalaujančius tobulinimo.

Pagrindinės institucijos komunikuojančios apie Europos Sąjungą mokykloms

Lietuvos mokyklos

Švietimo ir Mokslo ministerija, kartu su Ugdymo plėtotės centru, rūpinasi švietimo ir ugdymo programomis, kuriomis privalo naudotis visos Lietuvos mokyklos. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose apie ES yra mokoma per istorijos, geografijos, pilietiškumo ir ekonomikos pamokas. Šių dalykų programose yra pateikiama pagrindinė informacija apie ES: reikšmingiausios datos, politiniai ir ekonominiai pokyčiai, kalba apie socialines ir ekonomines problemas. Apačioje pateikiami keli pavyzdžiai iš bendrųjų programų:

1 lentelė. Istorija 5 -6 kl.

Gebėjimai	Žinios ir supratimas	Ugdymo gairės
1.32. Įvertinti keletą svarbiausių šiandienės Europos gyventojų pasiekimų ir problemų.	1.32.1. Nurodyti svarbiausius Europos integracijos bruožus. 1.32.2. Nurodyti keletą šiandienio gyvenimo problemų, su kuriomis susiduria Europos gyventojai.	Mokiniai ieško informacijos apie naujausių laikų Europos istoriją, aptaria, kaip buvo vienijama Europa, mokosi paaiškinti Europos Sąjungos atsiradimo aplinkybes. Mokiniai diskutuoja apie svarbiausias dabartines Europos gyventojų problemas. Nagrinėja XX a. – XXI a. pradžios mokslo ir technikos laimėjimus ir, dirbdami grupėse, aiškinasi kasdienio žmonių gyvenimo pokyčius (pvz., interneto ir mobiliųjų komunikacinių priemonių atsiradimą ir kt.).

2 lentelė. 7-8 kl. Geografija

Gebėjimai	Žinios ir supratimas	Ugdymo gairės
3.3. Palyginti Europos regionus, nustatyti	3.3.2. Nurodyti Europos Sąjungoje kylančias	Mokiniai, nagrinėdami įvairius šaltinius, mokosi nurodyti

jų skirtumus, paaiškinti priežastis, daryti išvadas.	socialines ir ekonomines problemas, pateikti galimus jų sprendimo būdus.	ir vertinti svarbiausias Europos Sąjungoje kylančias socialines ir ekonomines problemas. Diskutuojant ieškoma galimų sprendimo būdų.
--	--	--

3 lentelė. Istorija 11- 12 kl. Bendrasis kursas

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
7.3. Įvertinti globalizacijos įtaką visuomenės gyvenime.	7.3.4. Aprašyti priemones ir būdus, kuriais Europos Sąjungos valstybės bando kurti daugiakultūrę visuomenę.
7.8. Susieti pokyčius visuomenės gyvenime Lietuvoje su dalyvavimu kuriant vieningą Europą.	7.8.1. Aprašyti Lietuvos Respublikos integravimąsi į Europos ūkines ir politines struktūras. 7.8.2. Pavyzdžiais iliustruoti pokyčius, kuriais Lietuvos visuomenė patyrė ir patiria įstojus į ES ir NATO.

4 lentelė. Geografija 11 – 12kl. Išplėstinis kursas

Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.32. Naudojantis informacijos šaltiniais, kritiškai vertinti šiuolaikinę geopolitinę pasaulio sąrangą, pateikti savo vertinimą, išvadas, atsižvelgiant į pastarojo meto politinius, ekonominius ir kitus įvykius.	2.32.3. Sieti ES ir atskirų jos valstybių geopolitinius siekius, nurodyti prieštaravimus.
2.36. Pagal pateiktus statistinius ir kitus informacinius šaltinius, nustatyti šalies tarptautinę ūkio specializaciją, jos reikšmę regioniniu ir pasauliniu mastu. Pagal pateiktus duomenis atlikti Lietuvos ūkio kaitos analizę, pateikti vertinimą ir išvadas.	2.36.3. Pateikti ekonominės partnerystės pavyzdžių: prekybos, laisvųjų ekonominių zonų (LEZ), bendrų įmonių, bendrų ekonominių projektų (ES), ekonominio planavimo (energetikos) tarp ES šalių.
2.43. Vertinti tarptautinių organizacijų (JT, UNESCO), ES, NVS geografinę erdvę, išskirti svarbiausius socialinius ir ekonominius aspektus.	2.43.2. Išskirti esminius ES kaip regiono integracinio darinio bruožus, nurodyti joje kylančias socialines ir ekonomines problemas, pateikti galimus jų sprendimo būdus. Nurodyti ES socialinius ir ekonominius aspektus.

Iš aukščiau pateiktų pavyzdžių matome, kad su ES moksleiviai susipažįsta dar 5- toje klasėje. Daug žinių neįgyjama, tačiau suteikiami pagrindai supratimui apie tai, kaip ir kodėl ši sąjunga susikūrė. 7 – 8 klasėse su pagrindinėmis datomis supažindinama per istorijos pamokas, tačiau kiek plačiau apie ES kalbama per geografijos pamokas: siekiama, kad mokiniai suprastų kylančias socialines ir

ekonominės problemas, rastų jų sprendimo būdus. 9 – 10 klasių moksleiviai, per istorijos pamokas skatinami kalbėti apie pagrindinius Europos vienijimosi proceso bruožus, pateikti svarbiausių šiandienos Europos ir pasaulio gyventojams kylančių problemų pavyzdžių.

Mokiniai daugiausiai žinių apie ES įgyja 11 – 12 klasėse tiek per istorijos, geografijos ar pasirenkamuosius dalykus kaip pilietinis ugdymas, ekonomika. Apžvelgiant istorijos programas pastebėjome, kad bendrinis ir išplėstinis kursas nelabai kuo skiriasi ir mokiniai mokosi apie globalizacijos įtaką, pokyčius visuomenės gyvenime įstojus į ES ir NATO. Tuo tarpu geografijos pamokose apie ES kalbama kiek plačiau ir bendroji programa nuo išplėstinės skiriasi gan stipriai. Bendrajame kurse mokymąsi apie ES šalių geografinę padėtį, o išplėstiniame gilinimąsi į geopolitiką, ekonominės partnerystes, socialines ir ekonomines problemas. Bėda ta, kad nedidelė dalis moksleivių renkasi šį kursą ir 2017 metais valstybinį geografijos egzaminą laikė apie 3000 moksleivių.

Taip, tiesa, apie ES jau yra mokoma mokyklose, tačiau suteikiamos tik minimalios žinios. Labai daug kas priklauso ir nuo mokytojų, jų kompetencijų ir noro eskaluoti su ES susijusias temas, bet akivaizdu jog joms yra skiriama paprasčiausiai per mažai laiko. Taip pat pastebėtina, kad nors ir supažindinama su ES, bet nėra mokomas apie ES naudą kiekvienam žmogui, jaunimo galimybes, žmonių teises ar tiesiog apie ES institucijų veiklą. Labai svarbu paminėti ir tai, kad pastaruosius kelis metus ES klausimai nebuvo įtraukti į istorijos ar geografijos egzaminus, tad didelė tikimybė, kad ši tema nėra prioritetinga temai besiruošiant egzaminams.

Vadovėlių apžvalga

Ugdymo plėtotės centre yra biblioteka, kurioje yra visų mokyklose naudojamų vadovėlių pavyzdžiai. Vadovėliai yra įvairiausių leidimų, tačiau galiojančiais laikomi tik tie, kurie buvo išleisti nuo 2004 metų. Jie nėra periodiškai atnaujinami, tačiau būna perleidžiami pataisant ir pridėdant reikiamą informaciją. Kai kurių dalykų vadovėliai buvo atnaujinti 2017 metais, su naujausiais istoriniais faktais. Tačiau rizika yra tame, kad ne visos mokyklos gali įsigyti naujausius vadovėlius, tad yra tikimybė, kad vaikai mokosi iš vadovėlių su pasenusia informacija.

Remiantis bendrosiomis ugdymo programomis, apžvelgėme visus istorijos, geografijos ir pilietiškumo pagrindų vadovėlius. Būtent šių pamokų metu ES skiriama daugiausiai dėmesio. Šiame skyriuje esančioje analizėje aprašysime keletą vadovėlių detaliau.

Vaikai su Europos Sąjunga supažindinami nuo 4-tos klasės, pasaulio pažinimo vadovėlyje yra atskira skiltis apie įvairias bendruomenes ir viena iš jų ES. Vienu sakiniu apibrėžta kas tai yra ir Lietuvos įstojimo data. Verta paminėti, kad data nurodyta neteisinga. Tad nuo pačio pirmo susipažinimo su ES informacija vaikui pateikiama klaidinga. Puslapio apačioje yra skiltis

„Pasvarstyk su draugu“, kurioje skatinama pakalbėti apie ES paramą Lietuvai.

8 MES GYVENAME DRAUGE

Žmonės gyvena drauge – bendrijomis, bendruomenėmis. Bendrija, bendruomenė – tai šeima, klasė, mokykla, kaimo, miesto ar miesto, apskritys, valstybės žmonės... Viso pasaulio žmonės taip pat sudaro didelę žmonių bendriją – žmoniją.

✓ GAL ŽINAI:

- Kokių dar bendrijų esama? Parašyk sąsiuvinyje.
- Ką jos veikia?

✓ PASVARSTYK SU DRAUGU:

- Kaip tvarkomi įvairių bendrijų, pavyzdžiui, jūsų klasės, mokyklos, sporto komandos, bendri reikalai?

Pradėk taip: *prireikus šaukiami susirinkimai, ...*

Europos Sąjungos vėliava

Europos valstybės nusprendė burtis į **Europos Sąjungą (ES)**. Šios sąjungos nare 2005 metais tapo ir Lietuva.

ES valstybių atstovai nuolat tariaisi, svarsto svarbiausius bendrus reikalus. Europos Sąjunga remia sunkiau gyvenančius kraštus, taip pat ir mūsų šalį.

Jungtinių Tautų ženklas

Viso pasaulio valstybės irgi turi savo bendriją – **Jungtinių Tautų (JT)** organizaciją. Jos rūpestis – išsaugoti taiką pasaulyje.

✓ PASVARSTYK SU DRAUGU:

- Kodėl šalys telkiasi į didesnes bendrijas?
- Kokios paramos Lietuva sulaukia iš Europos Sąjungos?

MES GYVENAME DRAUGE

Europos Sąjungos valstybių vėliavos

Europos Sąjungos parlamento posėdžių salė

Pasaulio reikalais rūpinasi ne vien politinės organizacijos. Ne mažiau reikšmingos organizacijos yra UNESCO ir UNISEF.

UNESCO rūpestis – plėtoti įvairių šalių bendradarbiavimą švietimo, mokslo ir kultūros srityse.

UNESCO rūpinasi, kad visi vaikai mokėtų skaityti ir rašyti, globoja kultūros ir gamtos paminklus.

✓ BŪTINAI SUŽINOK:

- Kokių Lietuvos objektus globoja UNESCO?
- Kurie Lietuvos gamtos draustiniai įtraukti į vertingiausių pasaulio objektų sąrašą?

Atsakymus užsirašyk savo sąsiuvinyje.

UNESCO emblema

UNISEF buvo įkurtas padėti vaikams, nukentėjusiems per Antrąjį pasaulinį karą. Dabar UNISEF remia viso pasaulio, ypač karo ar bado nusiaubtų šalių, vaikų švietimą, sveikatos apsaugą ir medicinos pagalbą.

UNISEF emblema

✓ PASVARSTYKITE VISI DRAUGE:

- Kuo jūs galėtumėte padėti nukriaustiems vaikams?

6-tos klasės Istorijos vadovėlyje (žr. nuotrauką esančią žemiau) yra skyrelis skirtas aptarti ES ir NATO. Vadovėlis 2009 metų leidimo, tad minimos 27-ios ES narės. Vaikai trumpai supažindinami su šiomis bendrijomis, aptariama atsiradimo istorija ir raida.

36 Kartu ar atskirai? NATO ir ES

Įėjimas

- Mokeitės paaiškinti, kodėl valstybės svarbu bendradarbiauti.
- Galėsite išvardyti kelias valstybes, su kuriomis šiuo metu Lietuva yra glaudžiai susijusi.
- Tobulinsite gebėjimą pagal vadovėlio tekstą atsakyti į klausimus.

„Baltijos sesės“ – šitaip kartais vadina Baltijos valstybes – Lietuvą, Latviją ir Estiją. Ir ne tik dėl to, kad jas skalauja ta pati jūra. Šios šalys sieja artima draugystė, bendradarbiavimas, istoriniai įgyvenimai. Jau prisiminkite, kad baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, šios trys paaikštelė esančius nepriklausomus. Tarpukariu jos buvo sudariusios santarpiškus bendradarbiavimo sutartis. Draugystės sutartis nutraukė nei nacių, nei sovietinė okupacija, priešingai – tik sustiprino ryšį atgauti laisvę. 1989 m. Estijos, Latvijos ir Lietuvos laisvės kovojėdžiai suorganizavo akciją „Baltijos kelias“, kurioje dalyvavo apie du milijonus žmonių. Šioje akcijoje žmonės parodė, kad prieštarauja Baltijos šalių okupacijai...

Atgavusios nepriklausomybę, šios šalys tapo bendradarbiavimą. Pirmiausia jos įstojo į visą pasaulio valstybių sąjungą – **Jungtinių Tautų Organizaciją**. Nuo įstojimo dienos Baltijos valstybės buvo pripažintos lygiavertėmis pasaulio bendruomenės narėmis, jos gali dalyvauti visose svarbiausiose pasaulio iškilusių klausimų svarstymuose. Visos trys kartu jos rengėsi stoti į NATO ir į Europos Sąjungą. Rengiantis kartu buvo lengviau įvykdyti šalims keliamus reikalavimus.

Trumpiosios NATO* (angl. North Atlantic Treaty Organisation) reikiama – Šiaurės Atlanto sutarties organizacija. NATO – tai politinė, karinė, gynybinė sąjunga, kurią sudaro 28 valstybės. Šalys yra įsipareigojusios siekti 1949 m. Vašingtone (JAV) pasirašytos Šiaurės Atlanto sutarties tikslų. Vienas svarbiausių iš jų – diplomatinėmis, o prireikus ir karinėmis priemonėmis išsaugoti visuotinę taiką ir savo nepriklausomybę. NATO vadinama transatlantine organizacija, nes jungia Šiaurės Amerikos ir Europos valstybes.

Europos Sąjunga, ES* buvo įsteigta siekiant užbaigti dažnas ir žiaurus gretimas šalių karus. Jos steigėjos – šešios valstybės: Belgija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Prancūzija ir Vokietija (VFR). 1957 m. jos pasirašė Romos sutartį, kurią įsteigė **Europos ekonominę bendriją** – bendrąją rinką. 1993 m. baigta kurti bendriji rinka užtikrinti „keturias laisves“: laisvą prekybą, paslaugas, asmenis ir kapitalo judėjimą. Tada valstybės narės pasirašė naują – Europos Sąjungos (Mastrichto) sutartį. Dabar ES sudaro 27 Europos valstybes.

Baltijos valstybės turėjo labai pasistengti, kad būtų priimtos į NATO karinę organizaciją. Mat ji ši bloka priimančiose tik demokratija, žmogaus teises puoselėjančiose valstybėse, kurių ir karinis pasirengimas tinkamas, ir ginkluotė gera. Baltijos šalys įrodė, kad yra būtent tokios valstybės, – 2004 metais visos trys buvo priimtos į NATO.

Paskutinis XX amžiaus dešimtmetis buvo permainų metas ne tik iš Sovietų Sąjungos išsivadavusioms šalims. Vakarų Europos valstybės pasirašė sutartį, pagal kurią buvo įkurta **Europos Sąjunga**. Jos tikslas – sujungti demokratijas, pažangias valstybes visapusiškai bendradarbiavimui. Sąjungos viduje ilgainiai turėtų įsitvirtinti bendra valiuta – euras; Europos Sąjungos piliečiai gali gyventi, dirbti ir mokytis bet kurioje šios Sąjungos valstybėje. Europos Sąjungos narės viena kitai padeda įgyvendinti brangiai kainuojančius svarbius sumanymus. Todėl jaunoms valstybėms – Latvijai, Estijai, kaip ir Lietuvai, – priklausyti Europos Sąjungai yra labai naudinga. Baltijos šalių gyventojams teko labai daug nuveikti, kol įvykdė visus šalims **kandidatėms*** keliamus reikalavimus. 2004 metais jos buvo pakviestos į Europos Sąjungą.

Įėjimas į temą

Šiandien Baltijos šalių oro erdvė yra saugoma NATO pajėgų. Šiaurinėje Baltijos jūroje esanti Zoknių oro uostas šiandien aptarnauja tik NATO lėktuvus. 2004 metų kovo 29-ąją dieną peršokė 4 naikintuvai, atsidėję mūsų saugoti. Pirmą kartą Lietuvos istorijoje jos oro erdvė tapo tokia saugi. Kas pusei Zokniuose įsikūnė vis kitos NATO narės lėktuvai. Mūsų erdvę jau sauguoja JAV, Norvegijos, Vokietijos, Lenkijos, Danijos, Didžiosios Britanijos kariškiai.

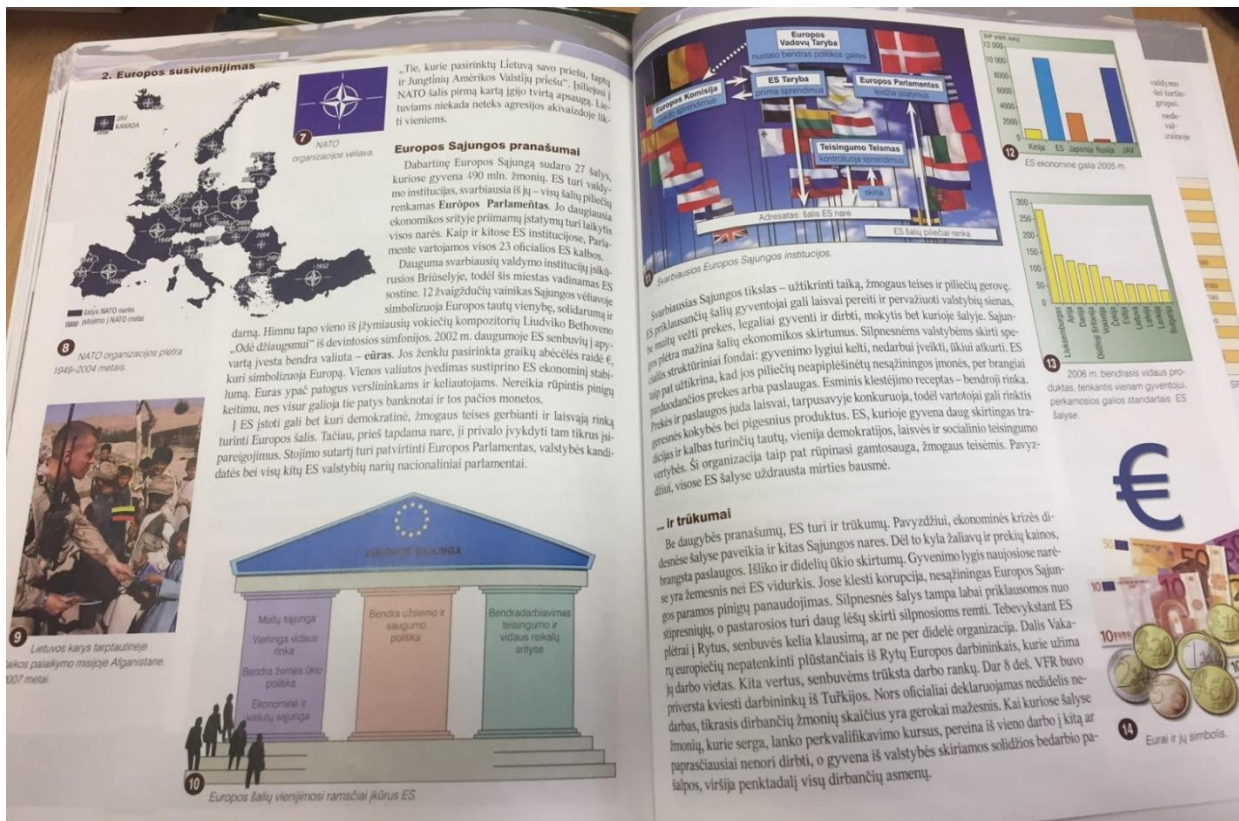
Europos Sąjungos narės

1 Pagalvokite ir padarykite

- 1 Kodėl kiekviena valstybė siekia bendradarbiauti su kitomis valstybėmis?
- 2 Kodėl Baltijos šalys susijungė į NATO tarptautinių organizacijų narėmis tik XX amžiaus paskutiniame dešimtmetyje?
- 3 Kodėl joms buvo svarbu tapti tarptautinių organizacijų narėmis?
- 4 Žemėlapiuose raskite tas Europos šalis, kurios nepriklauso nei NATO organizacijai, nei Europos Sąjungai. Kaip manote, kodėl nepriklauso?
- 5 Paveikslėliuose matome tarptautinių organizacijų vėliavas. Ką reiškia jų spalvos, ženklai tose vėliavose? Jei neprisiminate reikšmių, išsiaiškinkite jas namie, naudodamiesi simbolių žodynu arba internetu.
- 6 Pasirinkite kurią nors Skandinavijos valstybę ir išsiaiškinkite, ar Lietuva bendradarbiauja su šia šalimi; kaip pasireiškia šis bendradarbiavimas; kada Lietuvai su ta valstybe užmezgė diplomatinis santykius.

Šią pamoką sustipmote

- Baltijos šalys yra didžiausių ir svarbiausių tarptautinių organizacijų narės.
- Narystė tose tarptautinėse organizacijose yra didelė garbė, nes į jas priimamos tik demokratiškos valstybės.
- Baltijos šalys, būdamos tarptautinių organizacijų narės, ne tik gauna kitų narių paramą, bet ir pačios turim tam tikrą įsipareigojimą.

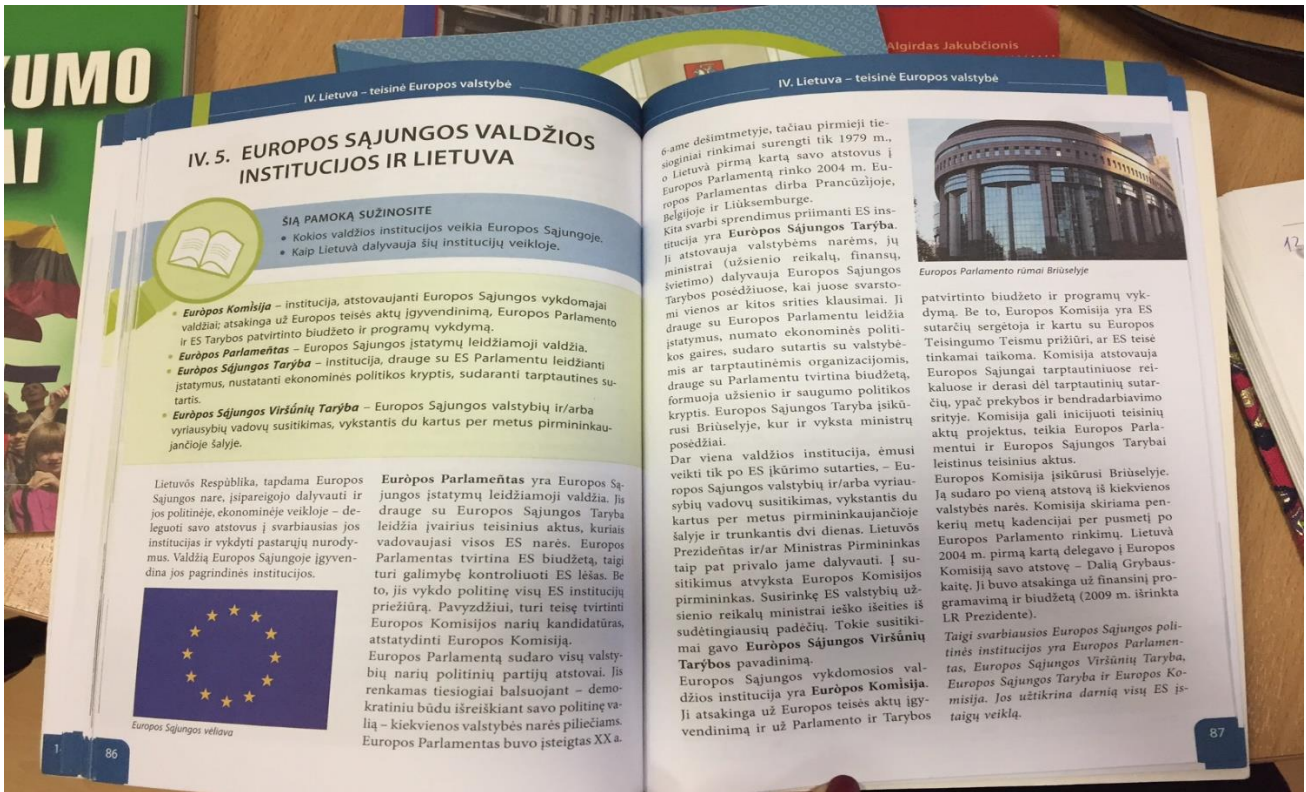
Aukščiau esančioje nuotraukoje pateikta ištrauka iš 10- tos klasės istorijos vadovėlio, kuriame ES skiriama jau kiek daugiau dėmesio. Yra platesnis 6-ių puslapių skyrelis, kuris vadinasi „Geležinei uždangai subyrėjus“ ir apibudinami svarbiausi įvykiai laisvoje Lietuvoje: nurodomos kertinės datos, kalbama apie Europos susivienijimą, ES ir NATO plėtrą, apžvelgiamos pagrindinės ES institucijos. Labai svarbu ir tai, kad jau pradedami apžvelgti ES privalumai ir trūkumai, pateikiama įdomių faktų, Lietuvos piliečių nuomonė apie ES. Šis vadovėlis išleistas 2011 metais, tad naujausios informacijos jame taip pat nėra.

12-tos klasės istorijos vadovėlyje XXI amžiaus Lietuvai skiriama kiek daugiau dėmesio. Jame mokoma apie įvairias problemas: emigraciją, demografines problemas, tapatybės krizę ir pan. Dėmesio skiriama ir narystėms NATO bei ES. Šis vadovėlis buvo išleistas 2011 metais ir naujausias leidimas 2017, kur pateikiama informaciją ir apie mūsų prisijungimą prie Euro zonos.

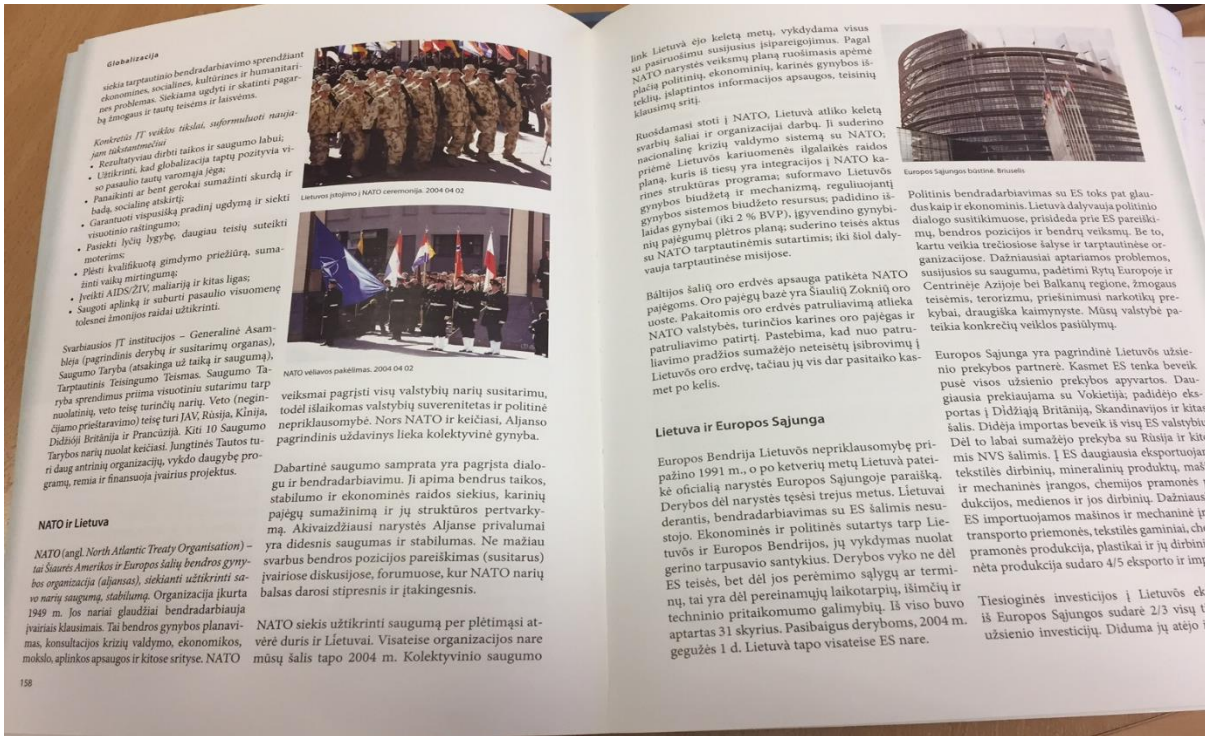

Apie ES mokoma ir per pilietiškumo pagrindų pamokas. Šios pamokos yra laisvai pasirenkamos, tad ne visi mokiniai gauna šią informaciją. Štai 9 – 10 kl. vadovėlyje detalai apžvelgiama teisminė ES struktūra, ES institucijos, ES teisė ir piliečių lygybė. Detaliai apžvelgiamos visos institucijos ir Lietuvos sąsajos su jomis. Šiame vadovėlyje pateikiama detalesiausia informacija, tačiau labai maža dalis moksleivių renkasi pilietiškumo pagrindus.

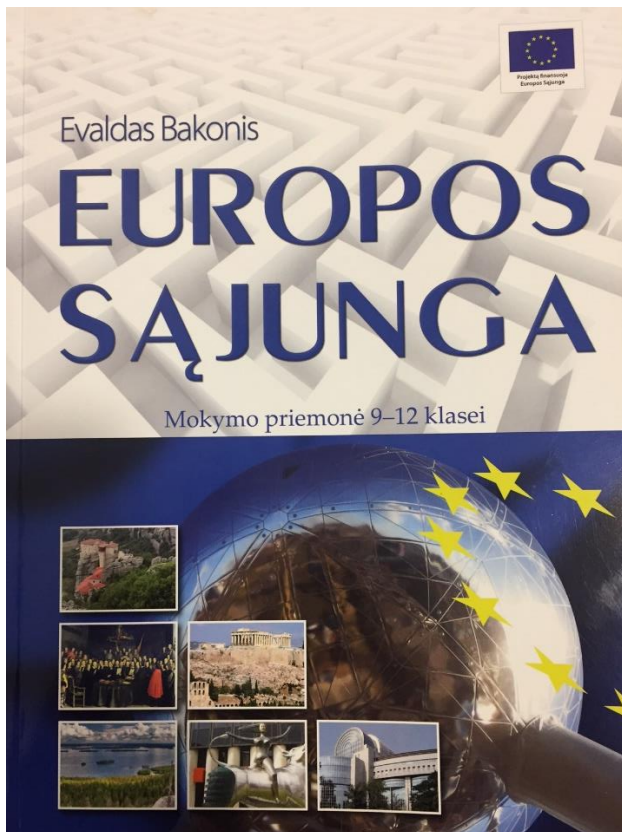

Apie ES mokoma ir per geografijos pamokas. 8-oje klasėje supažindinama su ES ekonomika ir pagrindinėmis institucijomis. 10-toje klasėje kalbama apie ES ir Lietuvą. Pristatoma ES integracija, supažindinama su svarbiausiomis datomis. Pagal bendrąsias programas, būtent per geografijos išplėstinio kurso pamokas mokoma apie ES daugiausiai. 11-12 kl. Vadovėliuose daug kalbama apie aktualesias šiandieninio pasaulio problemas, globalizaciją, integraciją, aprašomi ES politikos tikslai, tačiau pati ES nėra minima. Taip pat supažindinama su pačia ES, jos struktūra, mūsų naryste ES ir NATO. Ištrauka iš šio vadovėlio žemiau:

Svarbu paminėti ir tai, kad 2011 metais buvo išleista mokomoji priemonė apie ES 9-12 klasėms „Europos Sąjunga“. Šis vadovėlis buvo išleistas ES lėšomis, jis buvo išsiųstas į visas mokyklas, tačiau jo panaudojimas nėra ištirtas. Ši priemonė yra informatyviausia ir joje yra pateikta labai plataus spektro informacija apie ES. Jis buvo perleistas 2014 metais su atnaujinta informacija, nuo to laiko jokių pakeitimų nebuvo daryta. Ši priemonė yra pagalbinė ir ja greičiausiai naudojami mokiniai, kurie savarankiškai siekė žinių apie ES. Vadovėlio nuotraukos pateiktos žemiau.

Turinys

1 Europos vienyjimas	8
1.1 Kas yra Europa?	10
1.2 Mėginimai praeityje vienyti Europą	14
1.3 Lietuva Europoje	18
1.4 Europos Ekonominė Bendrija ir jos kūrėjai	22
1.5 Nuo Europos Ekonominės Bendrijos iki Europos Sąjungos	26
1 skyriaus apibendrinimas	30
2 Europos Sąjungos valstybės narės	32
2.1 Pradininkės – EEB kūrėjos	34
2.2 Pirmasis papildymas	38
2.3 Prisijungia Europos pietūs	42
2.4 Vieninga Europa suka šiaurės kryptimi	46
2.5 Vėlyvoji Europa Europos Sąjungoje	50
2.6 Į Europos vienytią erdvę įjungia Baltijos šalys	54
2.7 Europos Sąjungą plečiasi prie jūrų	58
2.8 Kas eilėje į vieningą Europą?	62
2 skyriaus apibendrinimas	66
3 Europos Sąjungos struktūra ir sprendimai	68
3.1 Europos Sąjungos institucijos	70
3.2 Europos Parlamentas	74
3.3 Europos Vadovų Taryba	78
3.4 Europos Sąjungos Taryba	82
3.5 Europos Komisija	86
3.6 Europos Teisingumo Teismas	90
3.7 Europos Sąjungos teisės ypatumai	94
3.8 Europos Sąjungos teisės šaltiniai ir sprendimų galia	98
3.9 Pilietai Europos Sąjungai ar Europos Sąjungai pilietai?	102
3 skyriaus apibendrinimas	106
4 Lietuva Europos Sąjungoje	108
4.1 Narystės ES poveikis Lietuvai (politiniai aspektai)	110
4.2 ES bendroji užsienio ir saugumo politika	114
4.3 Lietuva ES bendrojoje užsienio ir saugumo politikoje	118
4.4 Lietuva Europos Sąjungos ekonominėje sistemoje	122
4.5 Lietuva Europos Sąjungoje: sėkmės istorijos	126
4.6 Lietuva Šengeno erdvyje	130
4.7 ES ir europiečių kasdienis gyvenimas	134
4.8 Narystės ES poveikis Lietuvai (socialiniai ir kultūriniai aspektai)	138
4.9 Lietuvos pirminkavimas ES Tarybai	142
4.10 AS ir Europos Sąjunga	146
4 skyriaus apibendrinimas	150
Europos Sąjunga šandien. O ateityje?	152
1 priedas. Dokumentai	155
2 priedas. Informacijos apie ES šaltiniai	168
ES terminų žodynelis	171
Vardų rodyklė	178
Šaltinių sąrašas	179

Kaip matome iš aukščiau pateiktų pavyzdžių, apie ES yra informacijos įvairiuose vadovėliuose. Tiesa, didžioji dalis informacijos yra faktai ir istorija. Nėra informacijos apie jaunimo galimybes, verslo galimybes, ES investicijas ir panašiai. Kai kurie vadovėliai yra išleisti ir neperspausdinti nuo 2009 metų, tad juose nėra naujausios informacijos apie ES nares ir iššūkius. Visi vadovėliai yra išleisti ir į rusų bei lenkų kalbas, tad yra prienami visoms moksleivių grupėms.

Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje

Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje (toliau EKA) atstovauja Europos Komisiją Lietuvoje, teikia informaciją visuomenei ir žiniasklaidai apie EK veiklą bei kitais su ES susijusiais klausimais, bendrauja su žurnalistais, turi informacijos centrus ir tinklą visoje Lietuvoje (Europe Direct). Kartu su įvairiomis institucijomis ir organizacijomis, atstovybė organizuoja konferencijas, seminarus, parodas, teminius renginius, informacines kampanijas visai Europai aktualiais klausimais. Europos informacijos centre rengiamos pažintinės pamokos ir žaidimai įvairioms amžiaus grupėms. Dabartinis EKA vadovas – Arnoldas Pranckevičius, aktyviai keliauja po įvairias mokymo įstaigas, renginius, pasakoja ir diskutuoja apie Europai svarbius klausimus, taip skleisdamas žinią apie ES. EKA veiklos spektras yra labai platus, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui ir moksleiviams.

EKA įkūrė Jaunimo Europos komanda, kuri yra sudaryta iš nepriklausomų informacijos skleidėjų. Jie pristato ES temas savo bendraamžiams ir padeda jiems suprasti, kaip veikia ES ir kokią įtaką ji turi kiekvienam žmogui. JEK narius galima kvieisti vesti pamokas, debatus, konkursus ir įvairius kitus renginius mokyklose. EKA puslapyje galima rasti atskirą skiltį skirtą JEK ir visas naujienas susijusias su jų veikla.

Atstovybės internetiniame puslapyje yra atskira skiltis skirta švietimui. Ten galima rasti mokomąją medžiagą skirtą mokiniams ir mokytojams, įvairius žaidimus internete vaikams.

ATSTOVYBĖ LIETUVOJE

Europos Komisija

Europos Komisija > Švietimas

Pradžia Apie mus Paslaugos Naujienos Renginiai Verslas ES **Švietimas**

Švietimas

Lietuvos mokytojai ir studentai gali **mokyti arba studijuoti užsienyje** naudodamiesi tam skirtomis ES finansuojamomis programomis.

Nuo 2014 m. paraiškas galima teikti naudojantis svetaine „Erasmus+“.

Kitos nuorodos

- [Su ES susijusi mokomoji medžiaga](#)
- [Žaidimai vaikams internete ES tema](#)
- [Daugiau informacijos](#)
- [ES švietimo politika ir programos](#)

Paieška

Siųsti draugams

Sekite mus

- Facebook
- YouTube
- RSS
- Instagram

Mokytojų kampelyje galite rasti medžiagos skirtingo amžiaus vaikams, visa medžiaga išversta į lietuvių kalbą ir yra prieinama visiems. Taip pat puslapyje galima rasti nemažai elektroninių testų, kuriuos galima puikiai pritaikyti siekiant patikrinti mokinių žinias. Visa informacija ir elektroninės leidinių versijos yra nuolat atnaujinamos. Statistikos apie tai, kiek mokytojų naudojami šia medžiaga, deja nėra.

Apie svetainę | Teisinis pranešimas | Kontaktai | Lietuvių (lt)

europa.eu **Mokytojų kampelis**

EUROPA MOKYTOJŲ KAMPĖLIS

Ieškote mokomosios medžiagos apie Europos Sąjungą?

Tuomet esate reikiamoje vietoje! Mokytojų kampelyje yra įvairiausių medžiagos skirtingoms amžiaus grupėms. Jei norite mokyti vaikus apie tai, ką ES veikia, kaip ji prasidėjo ir kaip ji dirba, ar surengti išsamesnę diskusiją apie ES politiką, čia rasite gausybę įkvėpimo.

Nuo 9 iki 12 metų

Patyrinėkite Europą!

Spalvinga kelionė aplink Europą, aprepianti istoriją, geografiją ir visą kitą.

Iki 9 metų **Nuo 9 iki 12 metų**

Nuo 12 iki 15 metų **15 metų ir vyresni**

Siųsti draugams

PERŽIŪRĖKITE GERIAUSIĄJĄ MŪSŲ MOKOMĄJĄ MEDŽIAGĄ

Geriausia medžiaga pradinė ir vidurinė mokyklų moksleiviams, kurią parengė švietimo ekspertai iš visos Europos.

NAUDINGOS NUORODOS

Kitos svetainės, kuriose pateikiama mokomoji medžiaga apie ES ir jos politikas

ŽAISKITE ES ŽAIDIMUS

ES žaidimai ir viktorinos vaikams nuo 6 iki 16 metų vaikų kampelyje.

TINKLAS INTERNETE

„eTwinning“ – tai nemokama ir saugi platforma, leidžianti mokytojams palaikyti ryšį, kurti bendrus projektus ir dalytis idėjomis Europoje.

SCHOOL EDUCATION GATEWAY

EKA organizuoja ir įvairius renginius ES tematika. Pagrindiniai, įtraukiantys daugiausiai moksleivių, yra Europos Egzaminas ir Eurodebatai.

Europos egzaminas organizuojamas nuo 2010 metų kasmet ir vyksta gegužės 9 dieną visoje Lietuvoje. Jo metu yra užduodami įvairūs klausimai apie ES, jos veiklą, institucijas,

šalių kultūras ir pan. Egzaminą 2015 metais laikė apie 24000 žmonių ir dalyvavo apie 350 mokyklų, 2016 apie 25000 žmonių ir 352 mokyklos. 2017 metais egzaminą organizavo taip pat 350 mokyklų. Egzamino organizavimui yra suteikia visa informacija ir gairės kaip taip reiktų padaryti, nurodomi šaltiniai ir suteikiama medžiaga egzamino pasiruošimui. Mokykla, kuri nutaria dalyvauti, gauna visą medžiagą iš anksto ir mokytojai ruošia vaikus egzaminui keletą mėnesių.

Šį egzaminą gali organizuoti mokyklos 8-12 klasių moksleiviams, tačiau 8-9 kl. mokiniai gali laikyti tik bandomąjį egzaminą. Kiekvienam egzaminui būna pateiktos ir egzamino temos. Štai 2017 metų egzamino temos buvo:

- ES veikimas, sprendimų priėmimas, institucijos, istorija
- ES piliečių teisės ir galimybės
- Įdomybės apie ES nares
- ES aktualijos

Akivaizdu, kad šis projektas pasiekia didžiausią skaičių mokyklų ir moksleivių. Tai yra puiki iniciatyva, siekianti skatinti moksleivių supratimą apie tai, kas yra Europos Sąjunga. Kaip ir minėjome anksčiau, mokytojai gauna reikalingą medžiagą ir šaltinius egzamino pasiruošimui, tad net daugiau nei 18000 mokinių pasiekia aktualiausia ir naujausia informacija apie ES. Pasiruošimo metu, mokyklos gali laimėti pamokas, kurias veda žinomi žmonės. 2017 metais buvo pravesta 13 pamokų, kuriose dalyvavo apie 500 moksleivių. Pamokas vedė tokie žinomi žmonės kaip: Arnoldas Pranckevičius, Andrius Tapinas, Alfredas Bumblauskas, Oleg Šurajev ir kiti.

Europos Komisijos atstovybė taip pat organizuoja ir Eurodebatų. Šis projektas nėra tiesiogiai skirtas mokykloms, tačiau jame dalyvauja vyresnių klasių moksleiviai. Debatai vyksta įvairiuose Lietuvos miestuose. 2016 metais debatai vyko net 16 savivaldybių, dalyvavo 7 merai, kalbas sakė 100 žmonių, o bendras renginiuose dalyvavusių žmonių skaičius siekia apie 560 žmonių (dalyvių, komisijos narių ar žiūrovų). Kiekvienais metais debatų tema yra vis kitokia, siekiant diskutuoti apie tų dienų aktualijas. EKA aktyviai komunikuoja apie vykstančius debatus ir siekia pritraukti

vis daugiau žmonių kalbėti apie ES aktualius klausimus. Diskusijos tampa vis populiareesnė bendravimo forma, kurios metu visi dalyviai gali išreikšti savo nuomonę įvairiais klausimais.

Europos Komisijos atstovybė aktyviai naudojami socialinėmis medijomis ir per tokius kanalus kaip „Facebook“ pasiekia didelę dalį savo tikslinės auditorijos. Pastebima aktyvi komunikacija apie vykstančius renginius, įvairias naujienas ar svarbias to meto problemas. EKA organizuoja įvairias akcijas ir inovatyviai skleidžia žinią apie jas pasinaudodami žinomų žmonių pagalba, taip atkreipdami jaunimo dėmesį.

Europos Parlamento informacijos biuras

Europos Parlamento informacijos biuras (EPIB) Lietuvoje siekia per žiniasklaidą skleisti informaciją apie EP priimamus sprendimus ir kuo plačiau informuoti žmones apie Europos Parlamentą. Ypatingą dėmesį jie skiria ir jaunimui, moksleiviai yra jų tikslinė grupė, nes jie taip pat galės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose.

EPIB internetiniame puslapyje yra atskira skiltis skirta mokykloms, kur galima rasti visus jų vykdomus projektus skirtus mokykloms. Taip pat yra atskiros nuorodos į informacijos šaltinius skirtus mokytojams ir mokiniams, galima atsisiųsti EPIB ir kitus leidinius. Leidinių yra skirtų ir vaikams ir vyresnio amžiaus moksleiviams. Visus juos galima taip rasti ir Europos Informacijos centre, Europe Direct informacijos centruose. Informacija yra lengvai prieinama, ją gali naudotis visi ir EPIB pataria kreiptis į juos jei reikėtų didesnio kiekio spausdintų leidinių mokyklų ar kitiems renginiams.

Plačiau norime apžvelgti kelis projektus skirtus mokykloms, tai Euroscola ir Mokyklos Europos Parlamento Ambasadorės. Konkursas Euroscola vykdomas kiekvienoje ES valstybėje ir visi moksleiviai turi galimybę jame dalyvauti. Šia programa siekiama supažindinti moksleivius su EP darbu, skatinti jų domėjimąsi ES veikla. Konkurse dalyvauja 16-18 metų moksleiviai, o pagrindinis

prizas yra išvykimas į Strasbūrą ir su kitais ES valstybių moksleiviais dalyvauti debatuose Europos

Parlamente. Euroscola vyksta jau 10 metų ir kasmet Lietuvoje dalyvauja apie 70 gimnazijų iš kurių apie 15 išvažiuoja į Strasbūrą (vieną grupę sudaro 24 mokiniai ir 2 mokytojai).

Praėjusiais 2016/2017 mokslo metais prasidėjo programa – Mokyklos Europos Parlamento Ambasadorės. Šios programos tikslas skatinti mokyklų bendruomenes aktyviai domėtis ES priimamais sprendimais, EP vaidmeniu Europos demokratijoje. Joje numatytos ir formaliojo ir neformaliojo ugdymo priemonės (įvairios integruotos pamokos ar renginiai, debatai). Sėkmingai dalyvaujančioms mokykloms bus suteiktas ambasadorės vardas. Praėjusiais mokslo metais programoje dalyvavo 57 Lietuvos mokyklos iš įvairių miestų ir miestelių. Šis projektas pasiekė beveik 27000 moksleivių, besimokančių projekte dalyvaujančiose mokyklose. Šiek tiek statistikos žemiau pateiktame paveikslėlyje:

Projekto metu mokyklos, besiruošiančios tapti ambasadorėmis, gauna visą reikiamą mokomąją medžiagą: pratybų sąsiuvinius, integruotų pamokų detalius planus. Projekto dalyviai įsipareigoja integruoti visą medžiagą į pamokas mokslo metų eigoje, įsteigti ES informacijos lentyną savo gimnazijoje, surengti Europos šventę. Gimnazijos, kurios įvykdo aukščiau nurodytus reikalavimus tampa MEPA narėmis. Mokytojams vyksta mokomieji seminarai, kurių metu kalbama apie ES

aktualijas, mokomąją medžiagą ir kitas idėjas. Geriausiai pasirodžiusios mokyklos yra kviečiamos į Strasbūrą arba Briuselį (3-4 moksleiviai ir po vieną mokytoją).

Europos Parlamento informacijos biuras taip pat organizuoja žaidimą „Balsuojam“. Šis žaidimas skirtas vyresniems nei 16 metų moksleiviams ir studentams. Moksleiviai yra skirstomi į politines frakcijas, šalis, komitetus ir atlikdami šiuos vaidmenis simuliuoja Parlamento darbą. Dalyviai svarsto įvairius klausimus, reglamentus, diskutuoja ir turi galimybę per praktiką suvokti kaip Europos Sąjungoje yra derinami skirtingų interesų grupių interesai. Mokyklos paprastai pačios kviečia EPIB atstovus, kad pravestų šį žaidimą ir tai vyksta jų pačių mokyklose. Šis žaidimas populiariausias tarp profesinių mokyklų.

Europos Informacijos centras

Europos Informacijos centras (EIC) yra administruojamas Europos Komisijos atstovybės kartu su Europos Parlamento informacijos biuru. Šis centras teikia bendro pobūdžio informaciją apie ES, nemokamai platina europinių temų leidinius, organizuoja įvairius susitikimus, parodas ir kitas veiklas susijusias su ES.

EIC galima rasti daug įvairių leidinių: knygų apie ES lietuvių ir užsienio kalbomis, EKA ir EPIB išleistą medžiagą, nemokamai platinamus ES leidinių biuro leidinius apie Europos Sąjungą, naujausią Lietuvos ir užsienio periodiką. 2016 metais buvo išplatinta beveik 19000 informacinių leidinių. Žemiau pateikta keletas nuotraukų centre esančiais leidiniais:

Kaip jau minėjome, visi šie leidiniai yra nemokami ir prieinami kiekvienam žmogui. Įėjimas į informacijos centrą yra laisvas ir lankytojai gali naudotis internetu informacijos apie Europos Sąjungą paieškai.

Viena pagrindinių centro veiklų yra organizuoti įvairius renginius ir susitikimus. Centre vedami edukaciniai užsiėmimai mokiniams, susitikimai su studentais, organizuojami jaunimo susitikimai ES temomis. 2016 metais centre apsilankė beveik 7000 lankytojų ir buvo suorganizuoti 93 edukaciniai užsiėmimai moksleiviams. Informacijos centre gali lankytis visokio amžiaus moksleiviai,

užsiėmimai rengiami tiek pradinių klasių tiek vyresniems mokiniams. Užklauso metu moksleivių grupės gali rinktis kokia tema norėtų kalbėti. Populiariausios temos: jaunimo galimybės, ES įvadinis pristatymas. Daugiausiai lankytojų yra iš Vilniaus ar Vilniaus rajono, grupės iš kitų rajonų apsilanko retai.

CATCH THE BUG

www.mep.lt

VIRUSAS PLINTA

    #mepLT

Visi susitikimai yra interaktyvus ir mokiniai yra įtraukiami į pokalbius, diskusijas. Siekiama skatinti juos mąstyti ir suprasti Europos Sąjungą ne tik pagal datas. Yra rengiamos pamokos ir kitokiomis specializuotomis temomis, pavyzdžiui apie ES ekonomiką. Tuomet yra kviečiami svečiai iš Europos Komisijos atstovybės. Informacijos centras organizuoja ir išvykstanuosius susitikimus, tačiau labai retai – vos kelis kartus per metus.

Europos namai (Eurohouse)

Europos namai – nevyriausybinė organizacija, kurios tikslas padėti Lietuvos piliečiams tapti visaverčiais Europos Sąjungos ir pasaulio bendruomenės nariais. Organizacija yra sukaupusi daugiau nei 16-kos metų patirtį įgyvendinant projektus susijusius su Lietuvos integracija į Euroatlantinę bendruomenę ir tarptautines organizacijas. Pagrindiniai organizacijos siekiai: prisidėti kuriant ir stiprinant demokratiją valstybėje, didinti piliečių žinias apie tarptautinę politiką ir narystės įvairiose tarptautinėse organizacijose teikiamas teises, pareigas ir naudą, ugdyti europietišką piliečių tapatumą, skatinti visuomenę dalyvauti viešajame gyvenime, skleisti pozityvias žinias apie Lietuvos pasiekimus ir gerinti jos įvaizdį.

Europos namai organizuoja neformalaus ugdymo mokymus įvairios tikslinėms grupėms ir viena jų yra moksleiviai. Taip rengia viešas diskusijas, organizuoja konferencijas ir seminarus, įvairius mokymus, rengia įvairias studijas ir apžvalgas, įgyvendina komunikacijos strategijas, ruošia informacinę medžiagą, organizuoja TV ir radijo laidas, vykdo visuomenės nuomonės apklausas. Ši organizacija kuria ir naudoja šiuolaikinius ugdymo metodus: simuliacijas, vaidmenų žaidimus, naudoja „forumo teatro“ metodą ir pan. Organizacija taip pat įgyvendina Europos Komisijos atstovybės ir Europos Parlamento informacinio biuro užsakymus.

Vienas svarbiausių jų vykdomų projektų apie Europos Sąjungą, skirtų moksleiviams ir jaunimui, yra Mokomasis Europos Parlamentas (MEP). Tai tarptautinis projektas Europos Sąjungos šalims ir yra vykdomas nuo 1989 metų. Nuo 2003 metų viešoji įstaiga Europos namai tapo projekto koordinatorė Lietuvoje ir nuo to laiko vykdo šią veiklą. Projektu siekiama suteikti Lietuvos jaunimui žinių apie ES institucijas, politiką, sprendimų priėmimų tvarką, integracijos procesus, taip pat ugdyti jaunuolių savimonę, kaip ES piliečių. MEP tai EP simuliacija, kur jaunimui yra suteikiama galimybė praktiškai sužinoti ką veikia EP nariai ar kaip vyksta delegatų posėdžiai. Šiame projekte gali dalyvauti vyresniųjų klasių moksleiviai, mokytojai ir studentai. Kasmet buvo rengiami MEP mokymai, tarpinės, regioninės ir nacionalinės sesijos, o geriausieji Lietuvos atstovai dalyvavo ir tarptautinėse sesijose. Iš viso šiuose renginiuose sudalyvavo apie 7000 dalyvių, tačiau nuo 2013 metų MEP veikla yra pristabdyta dėl finansavimo klausimų.

Užsienio reikalų ministerija

Prie komunikacijos apie ES prisideda ir Užsienio reikalų ministerija (URM). Ši ministerija yra ES klausimų koordinatorė Lietuvoje ir siekia užtikrinti piliečių žinojimą ir supratimą apie mūsų narystę ES. URM bendradarbiaudami su kitomis institucijomis rengia ir prisideda prie įvairių renginių ES tematika. Vienas iš URM koordinuojamų projektų skirtų moksleiviams yra „Atgal į Mokyklą“.

„Atgal į Mokyklą“ - tai projektas, kuris nuo 2007 metų yra vykdomas Europos Sąjungos šalyse, prie kurio įgyvendinimo nuo 2013 metų prisideda ir URM. Projekto pagrindinis tikslas yra atkreipti jaunimo dėmesį į ES, skatinti jų domėjimąsi europinėmis problemomis. URM diplomatai vienai dienai tampa mokytojais ir vyksta į Lietuvos mokyklas vesti pamokos apie ES. Pamokos metu siekiama įdomiai ir linksmi papasakoti apie tai kas yra Europos Sąjunga, kuo mums svarbi narystė joje, kuo tai naudinga Lietuvai, ką reiškia būti ES piliečiu, bei pakviesti į su Europos diena susijusius renginius. Taip pat apžvelgiamos to meto aktualijos, moksleiviai gali užduoti klausimus ir diskutuoti jų norimomis temomis. 2015 metais projektas sulaukė 50 URM dalyvių, kurie aplankė 64 mokyklas, 2016 metais dalyvių buvo žymiai mažiau – 20, bet buvo aplankyta 50 mokyklų. 2017 metais 25 URM diplomatai aplankė 53 Lietuvos mokyklas.

Institucijų komunikuojančių apie Europos Sąjungą yra nemažai, tačiau jų veikla nėra susieta ir dalyvavimas visose veiklose ar renginiuose yra savanoriškas. Komunikuojama apie ES yra ir per visokius pavienius renginius: Kauno Kolegijos Seminaras – Diskusija „Jaunimo teisės ir galimybės ES“, KTU organizuojamos konferencijos ir panašiai.

Išvados

1. Bendro ES klausimų komunikavimo modelio šiuo metu Lietuvoje nėra. Už komunikaciją apie mūsų narystę ES yra atsakinga Užsienio reikalų ministerija. Nuo praėjusių metų Europos Komisija nutarė skirti didesnę dėmesį komunikacijai su piliečiais ir ES procesų išaiškinimui. Viena tikslinių grupių yra jaunimas, todėl ypatingas dėmesys skiriamas jiems.

2. Lietuvos piliečiai nelabai supranta kaip veikia ES, tas ypatingai jaučiama jaunimo tarpe. Jaunimui trūksta žinių apie ES teikiamą naudą ir jaunimo galimybes, bei ES piliečių teises. ES veikimo nesupratimas daro įtaką priimant sprendimus dėl ES integracijos (pvz. Brexit). Žinių trūkumas taip pat silpnina jų kritinį mąstymą, kuris yra būtinas analizuojant situacijas ir priimant sprendimus valstybės mastu (Europarlamentarų rinkimai).

3. Apie ES Lietuvoje yra mokoma mokyklose, tačiau ES klausimai yra įtraukti tik į kelių dalykų planus. Daugiausiai apie ES kalbama per istorijos ir geografijos pamokas, o ypač išplėstines jų programas. Geografijos išplėstinėje vidurinio ugdymo programoje yra mokoma apie ES piliečių teises, socialines ir ekonomines ES problemas, bet šį kursą renkasi maža dalis moksleivių. 2017 metais geografijos valstybinį egzaminą laikė apie 3000 abiturientų iš 33000 abiturientų. Taip pat, pastaruosius kelis metus į egzaminų klausimus ES temos nebuvo įtrauktos, tad didelė tikimybė, kad tam dėmesio pamokų metu daug skiriama nebuvo.

4. Mokykloms apie ES daugiausiai komunikuoja Europos Komisijos atstovybė ir Europos Parlamento informacijos biuras. Jų rengiamuose konkursuose ir renginiuose sudalyvauja didžiausias skaičius moksleivių. Daugiausiai dalyvių sulaukia Europos egzaminas, kurį kasmet organizuoja apie 350 mokyklų. Yra ir kitų sėkmingų iniciatyvų, tačiau ten dalyvaujančių mokyklų skaičius žymiai mažesnis. Akivaizdu, kad įvairius konkursai ir renginiai sudomina didelę dalį moksleivių, tačiau mokyklų dalyvavimas juose nėra privalomas. Visur dalyvauja tik aktyviausios mokyklos, kuriose dirba aktyvūs ir žingeidūs mokytojai.

5. Informacinių leidinių apie ES yra pakankamai ir juos galima gauti nemokamai. Daug informacijos galima rasti internete tiek mokiniams, tiek mokytojams. Visa informacija lengvai prieinama ir atnaujinama. Europos informacijos biuras nemokamai platina įvairius leidinius. Vėl gi, leidinius renka ir naudoja tik aktyviausi mokytojai. Informacijos centre rengiamas pamokas ir susitikimus daugiausiai lanko Vilniaus miesto ir rajono mokyklos, tad informacija apie ES pasiekia ne visas Lietuvos mokyklas.

6. Moksleiviai daugiausiai apie ES sužino per neformalius renginius, kuriuose dalyvauja savanoriškai ir dažniausiai dalyvauja tie, kurie jau domisi ES tematika. Dėl to, kad visos institucijos veikia atskirai, komunikacija apie ES pasiekia ne visas mokyklas ir atotrūkis tarp mokyklų yra didelis. Ypatingas atotrūkis jaučiamas tarp miesto ir kaimo mokyklų, kurių informacija dažnai ir nepasiekia, arba yra per sudėtinga atvykti į tam tikrus renginius.

7. Akivaizdu, kad mūsų šalyje reikia stiprinti komunikaciją apie ES visose mokyklose, kad nuo mažų dienų vaikai girdėtų apie ES, mokytųsi ją pažinti ir suprasti jos veikimą. Visą tai lems jų įsitraukimą, kaip ES piliečių, į valstybės gyvenimą, mažins populizmo įtaką ir užtikrins mūsų valstybės saugumą.

Šaltiniai

1. Standard Eurobarometer Spring 2017_First results
2. URM „ES viešinimo koordinavimo modelis“
3. URM „Valdymo partnerystės vertinimas“
4. Įsakymas dėl visuomenės informavimo apie Lietuvos narystę ES koordinavimo rekomendacijų, 2012 m. kovo 15 d. Nr. V-53. Vilnius
5. EIC metinės veiklos ataskaitos 2015 ir 2016 metai.
6. URM organizuotas Focus grupės tyrimo rezultatai, 2017 rugsėjis
7. EKA „Eurodebatų ataskaita“, „Europos egzaminas 2016 apžvalga“
8. URM projekto „Atgal į mokyklą“ 2015, 2016 ir 2017 metų apžvalgos
9. Bendrosios ugdymo programos: <https://www.smm.lt/web/lt/smm-svietimas/svietimas-vidurinis-ugdymas>
10. Mokomasis Europos Parlamentas <http://mep.lt/mep2015/apiemep/>
11. Europos Namai (Eurohouse) <http://eurohouse.lt/>
12. Europos Parlamento informacijos biuras <http://www.europarl.europa.eu/lithuania/lt/>
13. Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje https://ec.europa.eu/lithuania/home_lt
14. Europos informacijos centras https://ec.europa.eu/lithuania/Informacijos%20centras_lt
15. Susitikimai su įvairių institucijų atstovais:
  - Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje - Vytenis Kviklys
  - Europos informacijos centras – Aneta Stankevičienė
  - Europos Parlamento informacijos biuras – Natalija Bružienė
  - Švietimo ir mokslo ministerija – Loreta Žadeikaitė ir Rimantas Jokimaitis
  - Ugdymo plėtotės centras – Giedrius Vaidelis
  - Europehouse – Judita Akromienė
  - Lietuvos Respublikos Vyriausybė – Unė Kaunaitė
  - Europos integracijos studijų centras – Justinas Lingevičius
16. ŠMM organizuota diskusija „Ugdymo turinys“
17. Mokytojų festivalis
18. EIC pamokos apie ES stebėjimas
19. URM jaunimo focus grupės stebėjimas
20. Kiti, neviešinami šaltiniai

Priedas nr. 2

Antrosios tyrimo dalies metu buvo vykdomi susitikimai su žemiau pateiktais asmenimis:

Institucija	Vardas pavardė	Aptarti klausimai
Europos Komisijos atstovybė Lietuvoje	Vytenis Kviklys ir Aneta Stankevičienė	<ul style="list-style-type: none"> • Išsiaiškinta kaip EK prisideda prie komunikacijos apie ES mokyklose • Aptarti jau įgyvendinti projektai bei efektyviausi įrankiai • Identifikuoti iššūkiai, su kuriais susiduriama komunikuojant apie ES mokyklose
Ugdymo plėtotės centras	Giedrius Vaidelis	<ul style="list-style-type: none"> • Išsiaiškintos pagrindinės UPC funkcijos ir per kokius kanalus jie prisideda prie komunikacijos apie ES • Aptartos problemos, kylančios siekiant integruoti naujus dalykus į bendrąsias programas
Europos Parlamento informacijos biuras	Natalija Bružienė	<ul style="list-style-type: none"> • Išsiaiškinta kaip EPIB prisideda prie komunikacijos apie ES mokyklose • Aptarti vykdomi projektai ir išsiaiškinta jų nauda bei pasiekiamumas
Europos Integracijos studijų centras	Justinas Lingevičius	<ul style="list-style-type: none"> • Aptarti jų įgyvendinti projektai ES tematika
Eurohouse	Judita Akromienė	<ul style="list-style-type: none"> • Išsiaiškinta kokiais būdais jų organizacija prisideda prie komunikacijos apie ES mokyklose • Aptarti iššūkiai ir problemos kylančios siekiant efektyviau komunikuoti apie ES
Švietimo ir mokslo ministerija	Loreta Žadeikaitė ir Rimantas Jakimaitis	<ul style="list-style-type: none"> • Apžvelgtos bendrosios programos • Aptartos ES klausimų integravimo galimybės ir iššūkiai
Nacionalinis egzaminų centras	Saulė Vingelienė ir Asta Ranonytė	<ul style="list-style-type: none"> • Išsiaiškinta kaip sudaromos egzaminų programos ir aptartos galimybės ES klausimus įtraukti į nacionalinius egzaminus
Europos informacijos centras	Aneta Stankevičienė	<ul style="list-style-type: none"> • Sudalyvauta EIC pamokoje apie ES ekonomiką vyresnių klasių moksleiviams • Apžvelgti centre esantys leidiniai
Ugdymo plėtotės centras	Rozalija Jakubauskienė	<ul style="list-style-type: none"> • Apsilankyta UPC bibliotekoje ir apžvelgti joje esantys vadovėliai

**LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOS
EUROPOS SĄJUNGOS DEPARTAMENTAS**

Biudžetinė įstaiga, J.Tumo-Vaižganto g. 2, LT-01511 Vilnius, tel.: (8 5) 236 2444, (8 5) 236 2400,
faks. (8 5) 231 3090, el.p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos ambasadoms ES šalyse

2017-10-26 Nr.

DĖL INFORMACIJOS APIE ES KOMUNIKACIJĄ VALSTYBĖSE NARĖSE

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos (URM) Europos Sąjungos departamentas įgyvendina Europos socialinio fondo finansuojamą projektą „Lietuvos ES politikos veiksmingumo didinimas“, kurio vienas iš tikslų yra užtikrinti efektyvesnę ir visapusiškesnę Europos Sąjungos (toliau – ES) reikalų komunikaciją Lietuvoje. Šį rudenį taip pat pradėtas įgyvendinti URM ir programos „Kurk Lietuvai“ projektas, kurio tikslas – pateikti rekomendacijas dėl su ES susijusių temų integravimo į mokyklinės švietimo ir ugdymo programas.

Šiuo metu atliekame detalią esamos situacijos analizę bei siekiame įsigilinti į kitų ES valstybių narių visuomenės informavimo apie ES strategijas, tarp-institucinio koordinavimo principus bei gerąsias praktikas. Maloniai prašytume padėti identifikuoti instituciją (-as), atsakingą (-as) už visuomenės informavimą ES klausimais jūsų reziduojamoje šalyje bei pagal galimybes surinkti analizei reikalingą informaciją. Šiuo tikslu siunčiame rekomendacinio pobūdžio klausimyną. Remiantis jūsų surinkta informacija ir rekomendacijomis, taip pat spręsimė dėl galimo projektą įgyvendinančios komandos vizito, siekiant perimti gerąją visuomenės informavimo apie ES patirtį.

Lauktume jūsų atsakymų ir rekomendacijų iki šių metų lapkričio 24 d. el. paštu Jurate.Ablacinskaite@urm.lt.

PRIDEDAMA. Klausimynas, 1 lapas.

Direktorė

Asta Radikaitė

J. Ablacinskaitė, tel. 8 706 52571, Jurate.Ablacinskaite@urm.lt

EU COMMUNICATION

1. How do you evaluate EU communication in your country: main problems and shortages? What changes are needed at EU and/or national level?
2. What attitudes towards EU dominate in your country? How have they changed during past several years/ or after Brexit?
3. Which state institution/s and when communicate on EU topics?
4. How do you ensure synergies between different EU communication campaigns managed by different state institutions? Which institution or official in your administration is responsible for coordinating these activities?
5. Do you have and use a unified strategy / methodology for communication on EU topics?
6. Do you have Management Partnership or alternative coordination mechanism for collaboration among the European Commission, European Parliament and the state institution for the purpose to ensure the EU communication?
7. What is the common narrative using for the EU communication in the state?
8. How often country specific, tailor made communication tactics and instruments are applied for communicating about EU policies and actualities in your country?
9. Target audiences of the EU communication in the state: which and why?
10. Examples of the most successful campaigns, programs.

EU EDUCATION AT SCHOOLS

1. Which institutions are responsible for incorporating the EU-related topics into formal and / or informal education programs at schools?
2. What is the most effective way to teach children about the EU in your country? (formal / informal education)?
3. Since what age children are being introduced to the EU? What should a graduate student know about the EU?
4. Are current EU policy topics and challenges discussed at schools? If so, how are teachers prepared for such discussions and seminars?
5. Could you give some examples of successful initiatives/ projects for schools on EU topics? Any statistics and data would be greatly appreciated.
6. Do diplomats/ civil servants visit schools to teach about the EU?

Priedas Nr. 4

Atliekant užsienio praktikų analizę buvo susisiepta su šiomis institucijomis:

Institucijos/įstaigos pavadinimas
1. Lietuvos atstovybė/ambasada Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Rumunijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Vengrijoje;
2. eTwinning Suomija, Yrjo Hyotyniemi, nacionalinis koordinatorius
3. eTwinning Airija, Marie Heraughty, nacionalinė koordinatorė
4. eTwinning Danija, nacionalinis koordinatorius
5. eTwinning Švedija, Jenny Nordqvist, nacionalinė koordinatorė
6. eTwinning Vokietija, nacionalinis koordinatorius
7. eTwinning Belgija, Flandrijos ir Valonijos koordinatoriai
8. eTwinning Olandija, nacionalinis koordinatorius
9. eTwinning Malta, Rose-anne Camilieri, nacionalinis koordinatorius
10. eTwinning Prancūzija, nacionalinis koordinatorius
11. eTwinning Italija, nacionalinis koordinatorius
12. Europos Komisijos atstovybė Danijoje, komunikacijos specialistas Joerel Stoemgren
13. Europos Komisijos atstovybė Airijoje, komunikacijos specialistas Johnathan Claridge
14. Europos Komisijos atstovybė Maltoje, komunikacijos specialistas Buhagiar
15. Europos Komisijos atstovybė Suomijoje, komunikacijos specialistas Pia Siitonen
16. Le Cheile ETNS, Magic and Myths Unite Europe, Heather Cummins
17. Kristina Kaihari, Counsellor of Education, History, Social Studies and Economics, Finnish National Agency for Education
18. iLearn Malta, Mariella Camilleri
19. Head of the EU Department, Belgian Ministry of Foreign Affairs, Theodora Gentzis
20. Flemish minister of Education Hilde Crevitz
21. Paul Mortesen, Regional Resource Centres, under the University Colleges of Denmark. Heading the centre's scope on internationalization
22. Christa Stelling, Information Office Denmark, European Parliament
23. Steen Juhl Møller, Web editor for subjects on Social sciences and History, at the National Education portal EMU.dk
24. Danijos ambasada Lietuvoje

25. Airijos ambasada Lietuvoje